

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomis quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Dis[p]vtatio XLI. De iis, quæ Christus Dominus hominibus meruit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

injuste agat alii eis, quos non saluat, cum meritum Christi ad omnes se extendat.

Sed contra est, quod dicitur Rom. 5. Sicut per virtus delictum in omnes homines in condemnationem, sic & per virtus iustitiae in omnes homines in iustificationem vite. Sed demeritum Ad deriuatur ad condemnationem aliorum. Ergo multo magis meritum Christi ad alios deriuatur.

* Quæst. 8.

Respondeo dicendum, quod sicut supra dictum est*, in Christo non solum fuit gratia, sicut in quadam homine singulari, sed sicut in capite rotu Ecclesie, cui omnes vniuntur, sicut capitimembra, ex quibus constitutur mystice una persona. Et exinde est, quod meritum Christi se extendit ad alios, in quantum sunt membra eius, sicut etiam in uno homine actio capitum aliqualiter pertinet ad omnia membra eius: quia non solum sibi sentit, sed omnibus membris.

Ad primum ergo dicendum, quod peccatum singularis personae non nocet nisi sibi ipsi: sed peccatum Ad, qui constitutus est a Deo principium totius naturae, ad alios per carnem propagationem deriuatur. Et similiter meritum Christi, qui est a DEO constitutus caput omnium hominum, quantum ad gratiam, se extendit ad omnia eius membra.

Ad secundum dicendum, quod alijs de plenitudine Christi accipiunt, non quidem fontem gratiae, sed quandam particularem gratiam: & ideo non oportet, quod alijs homines possint alijs mereri sicut Christus.

Ad tertium dicendum, quod sicut peccatum Ad non deriuatur ad alios, nisi per carnalem generationem: ita meritum Christi non deriuatur ad alios, nisi per generationem spiritualem, que sit in Baptismo, per quam homines Christo incorporantur: secundum illud ad Galat. 3. Omnes quotquot in Christo baptizati sunt, Christum induiuntur. Et hoc ipsum est gratia, quod homini conceditur regenerari in Christo: & si salus hominis est ex gratia.

ET si D. Thom. de sola potestate videatur inquietare, responderet tamen, Christum Dominum alij meruisse, in quos gratiam influit, sicut caput in membra. Et in litera D. Thom. quæ brevis est, nulla est difficultas, præterquam in solutione ad 3. quæ in sequenti disputatione latius tractabimus.

DISPUTATIO XL I.

In quatuor Sectiones distributa,

De iis, quæ Christus Dominus hominibus meruit.

VO D Christus Dominus hominibus meruerit, non est, quod in quæstiōnē vertamus, quia inter Catholicos de hac veritate controvērsia non est. Contra hæreticos vero Pelagianos, Petrum Abailar, & alios, satis multa dicta sunt supra quæst. 1. artic. 2. & in tota hac disputatione, ostendendo, quid nobis meruerit, simul constabit hominibus meruisse. Quatuor ergo sunt de quibus hoc loco disputare possumus, scilicet de prima gratia, & gloria, de dispositionibus & auxiliis, quæ illam antecedunt, de merito & augmentatione, quæ illam consequuntur usque ad gloriam consecutionem: ac deniq; de tota hominum prædestinatione, de quibus sigillatim dicemus.

S E C T I O I.

An Christus meruerit nobis primam gratiam, & gloriam, & remissionem peccatorum,

MULTA sub hoc titulo comprehenduntur, quæ breuiter expediri possunt, quia non sunt admodum controvērsia, ut an Christus meruerit haec omnia hominibus, qui illum subsecuti sunt, & an il-

Artic. IV.

lis, qui ipsum præcesserunt, & an primis hominibus in statu innocentia, vel an simpliciter omnibus hominibus, vel tantum aliquibus.

Dico ergo primū, Christus omnibus hominibus sufficienter meruit remissionem peccati, tum originalis, tum eriam actualis. Est de fide, ad Rom. 5. Sic per ^{Rom. 5.} virtutem hominem peccatum intravit in mundum, &c.

Multo magis gratia Dei, & donum, in gratia virtutis hominis Iesu Christi in plures abundauit, & infra. Gratiam autem ex multis delictis in iustificationem, & infra. Multo magis abundantiam gratia donationis & iustitiae accipentes, in vita regnabunt per unum Iesum Christum, & infra. Ita & per virtus obedientiem, iusti constitutum multum, & ad Colos. 2. Vos cum mortuis efficiens in delicto, & pra-

Beatum carnis vestra, coniungiscatis cum illo donans vobis omnium delicta, usque ad illud: Expoliatis principatus & potestates traduxit confidet, palam triumphans illos in semetipso: & frequentissime in suis epistolis hoc repetit Paulus, præsertim tota epistola ad Romanos ad Galatas & ad Hebreos. & Ioan. 1. Canonica cap. 2. Ipse est propria pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi, & plura alia in huic veritatis confirmationem adduximus supra quæst. 1. articulo 2. agentes de satisfactione Christi: sicut enim Christus sufficienter satisfecit pro peccatis omnium hominum, ita omnibus remissionem meruit: et enim eadem virtus ratio, quia, sicut Christi satisfactione est infinita, ita & meritum, & verumque oblatum est pro salute & redemptione hominum: ergo de iustitia illam meruit, quia ratione sua personalis dignitatis & gratiae capitis, quæ illam consequitur, non solum sibi, sed etiam alijs de iustitia mereri potuit. Et confirmatur, nam hoc modo magis ostenditur diuina iustitia, & misericordia in remissione peccatorum hominum, ut agentes de satisfactione late diximus.

Dices, si Christus omnibus meruit remissionem peccatorum, quomodo non omnes illam consequuntur? Responderetur, Ideo dixi sufficienter omnibus meruisse, distinguunt enim Theologici pliorem rationem, seu considerationem meritorum Christi, scilicet quoad sufficientiam, & quoad efficaciam: & quoad sufficientiam dicunt meruisse Christum omnibus hominibus remissionem peccatorum, quia pro omnibus obuerit sufficiens meritum, quod est in universalis causa, seu generale predium, quo omnes viti possent: vt a feruente peccati, & porestate demonis liberarentur: non tamen meruit hanc remissionem omnium quoad efficaciam, quia non applicunt suum meritum, ut omnes infallibiliter tamē effectum consequerentur, sed voluntate ordinata media applicari, media libertate, & voluntate humana, per quam interdum talis applicatio impeditur, & ideo Paulus quāmuis 2. ad Corint. 5. 1. Corin. dixisset, Erat Deus in Christo mundum reconciliabit, scilicet quoad sufficientiam, ad id statim, Observamus pro Christo reconciliām D. scilicet quoad efficaciam, hoc enim pendebat ex eorum arbitrio, sic etiam Apoc. 1. dicitur Christus laus nos a peccatis in sanguine suo, & ramen cap. 7. quidam specialiter dicitur laus, suas in sanguine Agni, scilicet quoad efficaciam. An vero hanc ipsam efficaciam, & applicationem suorum meritorum Christus illis meruit, quibus confert, infra dicitur.

Dico secundo. Simili modo meruit Christus omnibus hominibus primam gratiam sanante natum, a lapsu peccati. Est de fide Ioan. 4. Dedit ei potest, Iohann. 4. filium Dei fieri & statim subdit, Verbum caro factum est, & concludit, Gratia & veritas per Iesum Christum facta est, quod testimonium in huius veritatis confirmationem oprimere explicat August. lib. 12. de dogm. Trinit. c. 9. Eandem continuat testimonium Pauli ad Rom. 3. Iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptio-^{Roman.} nēm, quæ si in Christo Iesu, & ad Eph. 1. In quo habemus Ep. 1. redempcio-^{nēm} per sanguinem ipsius, remissionem peccatorū secundum

Coloss. 1. secundam diuinitatis gratia eius : quæ abundanter in nobis. Et similia habentur ad Coloss. 1. & 1. ad Timoth. 2. ad Tit. 2. & 2. Tim. alias ; & definita est haec veritas in Constitutione fere integris, Mileuit. & Aurora. II. & expresse in Trid. Sess. 6. cap. 7. quare superfluum est testimonium Sanctorum Patrum referre in re tam perspicua, cum praetertim complures supra rectulerimus quæst. iuratic. 2. & ex ijs, quæ in sequentibus sectionibus afficerimus, hoc à fortiori comprobari posit. Ratio vero eadem est, quæ pro priori assertione, haec enim conclusio ex illa necessario sequitur : nam remissio peccati tam originalis, quam mortalis non conferetur homini nisi per infusionem in gratia & iustitia, & video Christus unum sine alio mereri non potuit.

Obiectio: Sed contra. Ergo gratia non datur nobis gratis, sed ex iustitia, quandoquidem iam Christus nobis illam meruit, & pretium dedit, quo illam ememus, quod repugnare videtur Paulo ad Rom. 3. dicienti, nos esse iustificatos gratis per gratiam ipsius. Et confirmatur, nam Pauli ibidem capit. 4. ait, Mortuum esse Christum proper delicta nostra, resurrexit se autem proper iustificationem nostram, per resurrectionem autem nihil meruit, ut supra diximus: ergo. Ad ar-

Responso. gumentum respondethic D. Thom, ad tertium ob-
scure: sed illius sensum infra expendum: nunc
breuite responderetur aliter, primam gratiam nobis
gratias dari respectu nostri, id est sine merito nostro
de condigno, & hoc sensu dicere Paulum nos iustifi-
**Concil. Tri-
dent.** ficari gratias, vt etiam Concilium Trident. exposuit,
falsio. 6. capit. 8. respectu vero Christi datur nobis

Concil. Trident. augus. De coniugio, & nocturno dicitur Pater noster iustificari gratis, vt etiam Concilium Trident. exposuit, sesio. 6. capit. 8. respectu vero Christi datur nobis gratia ex iustitia, & ex perfecto merito: unde quando August. liber de Praefat. sanct. capit. 15. dicit, tam gratis iustificari hominem, quam gratis Deus factus est homo, non simpliciter, sed respectu in eligendus est id est, cum nullo merito, nisi meritis illarum.

D.Them: dicitur id est tam ex nullo merito peccatoris illi caritatem, quam ex nullo merito Christi humanitatis eius data est gratia vniuersitatis. Ad confirmationem responderetur, Christum per mortem suam tam remissionem peccatorum, quam iustificationem, & gratiae infusione in nobis merita esse: quia, ut dixi, non potest saltem de potentia ordinaria alterum horum cadere sub meritum sine altero: vnde S. Thom. infra quest. 56 artic. ad citatum locum Pauli responderet, in genere causa exemplaris mortem Christi dici exemplar destruptionis peccati: resurrectionem vero iustificationis, per quam anima vita acquiritur. Dicentiā potest Christum esse mortuum, propter delicta nostra, id est, ut pro eis satisfacere, eorum que remissionem quoad sufficiendum nobis mereatur: resurrectione vero, propter nostram iustificationem non quidem ut per suam resurrectionem illam nobis mereretur, quamā plene meruerat, sed ut memoriā eius, & gratiarum eius, & misericordiarum eius, & gloriarum eius.

Dico tertio, Christus Dominus eodem modo meruit omnibus hominibus gloriam, & aeternam vitam. Est de fide, & ex precedenti conclusione aper-te sequitur: nam per gratiam acceptum ad gloriam, & ideo Christus merendo nobis gloriam, meruit etiam gloriam. Quam rationem latis indicavit Paul. ad Roman. 5. dicens, In sacrificiis ergo ex fide, pacem habemus ad Deum, per Dominum nostrum Iesum Christum, per quem & habemus accessum per fidem in gloriam istam, in qua sumus, & gloriarnur in ipso gloria filiorum

Dei, & infra; Multo magis abundantiam gratie donatio-
nis, & iustitiae accipientes, in vita regnabit per unum Iesum
Christum, & infra, Ita & gratia regnet per iustitiam
in vitam eternam per Iesum Christum Dominum nostrum
Eccl. Sicutus Tercius.

A & ideo cap. 6. concludit, gratiam Dei esse vitam æternam scilicet in semine, & radice: seu vitam æternam esse gratiam in Christo Iesu Domino nostro, &c. 8. Sisilius, & heredes, heredes quidem Dei, coheredes autem Christi, & 2. ad Timoth. i. dicit, promissionem æternæ vitaç faciam esse in Christo, & ad Titum. 3. ^{1. Tim. t.} Titum. 3. ^{3.} *Vt iustificati gratia ipsius, heredes sumus secundum spem vita æternæ, & huiusmodi testimoniorum referuntur sunt Scripturae. Et confirmatur, nam Christus Dominus suis morte aperuit nobis ianuam regni celorum, quæ ante fuerat hominibus clausa, ut infra super quæst.* 52. D. Thom. late dicimus: ergo meruit nobis regnum celorum, atque adeo æternam beatitudinem. Ratio iam facta est, quia meritum gloriarum coniunctum est cum merito gratiae, non quia omnis, qui meretur gloriam, meretur gratiam, hoc enim necessarium non est, potest enim gratia gratis dari, per quam quis ex iustitia gloriam mereatur: sed quia qui meretur gratiam, etiam meretur gloriam, nam eo modo quo habet gratiam ex merito de condigno, debetur illi ex iustitia gloria. Et hoc modo parvulus in gratia decadentibus datur gloria ex meritis Christi, & debita est ex iustitia, non propria, sed Christi. Addi etiam possunt rationes aliae & congruentiae, quia hic concurrunt omnes conditiones necessariae ad meritum, & valor operum Christi non solum condignus est, sed etiam superexcendens: pertinet etiam hoc ad dignitatem quandam & excellentiam ipsius Christi, & ad maiorem perfectionem reparacionis nostræ: ac denique ad meliorem diuinæ prouidentiae rationem, ad quam pertinet, ut inferiora per superiora reducantur ad suos fines.

Ex his sequitur, nulli hominum fuisse vñquā remissum peccatum, præsertim originale aut mortale, nisi datam esse gratiam primam aut gloriam, nisi propter merita Christi. Hoc sequitur euidenter ex dictis, quanquam enim meritum Christi dicatit causa sufficiens horum effectuum in nobis, prout causa sufficiens distinguitur à causa efficaci, seu actu efficiente: non tam en dicitur causa sufficiens, prout distinguitur à necessaria, ita enim Christus sufficienter nobis meruit prædicta dona, ut sine eius merito obtineremus possint. Ethoc modo dicitur meritum Christi causa vñiversalis istorum effectuum in omnibus hominibus, quia in quibuscumque sunt, per illud meritum sunt, quanquam ex ipsis hominum defectu non in omnibus sunt. Et hoc conuicunt omnes Scriptura citatae, quæ Christo seu fidei eius, tanquam cause aut medio necessario, huiusmodi effectus attribuunt: quia non est datum aliud nomen hominibus, in quo salvi sunt: & in particulari de hominibus, qui ipsam incarnationem præcesserunt, de quibus nonnulla poterat esse difficultas, hoclasse ostendimus super quest. i. art. 2.

Quod si obiciatur, meritum debet antecedere Obiect. & Responſ.
premium tempore, vel natura. Respondeatur. Ex natura rei, &c., nulla interuenientis dispensatione, forteſſa ita est, quia meritum est aliquo modo causa efficiens, seu diſpositio, aut via ad premium (omnibus enim his nominibus illud appellat D. Thom., variis D. Thom.
in locis varie patet), non enim merito, sed ratione.

inclusis, ut patet, i. parte quæst. 23, articulo 5. &c quæst. 62, articul. 4. & quæst. 29. de Verit. art. 6.) simpliciter tamen non est semper necessarium, ut in re ipsa meritum antecedat præmium, sed satis est, si præcedat in præscientia eius, qui redditurus est præmium: cum enim meritum non sit causa per se physica præmij, sed moralis, excitans, seu mouens illum, qui daturus est præmium; influere suo modo potest, antequam realiter existat, si per cognitionem moueat præmium, in quo similitudinem quandam habet cum causa finali.

Sed instabit aliquis, quod nec propter merita Christi, ob*it*,²⁴ nisi praeuisa potuerit dari gratia antiquis Patribus, nam prius intelligitur praeuisa ipsa gratia antiquorum Patrum, quam Christi merita, quia per illam gra-

Driedo.
Reffens.

tiam parata est via ad exequendum Incarnationis mysterium, per illam enim electus & sanctificatus est peculiaris populus, ex quo Christus nascetur: per illam impetrabant antiqui Patres filios, ex quibus Christus descendere: per illam mercabantur aliquo modo exhibitionem tanti mysterij: per illam denique ipsa beatissima Virgo disposita fuit, ut esset digna Dei Mater. Hac difficultate superatus Driedo, dixit, eas preparationes, quas diuina gratia efficit, atque præmisit in populo suo, ut ex illo Christus nascetur, esse quidem diuinæ gratiae dona, in Christū ut in finem ordinata, non tamen propter eius merita collata. Sed est intolerabilis sententia, alias nec prima gratia sanctificans, nec præseruans. Virginis ab originali peccato esset ex meritis Christi, quod erroneum est: sed de sententia Driedonis plura in sequente sequenti. Nunc præsens obiectio, si meminimus eorum, qua supra quæst. i. art. 3 tractata sunt, facile expediti potest, probat enim, ordine executio-
nis illam gratiam fuisse priorem, quam incarnationem ipsam: atq[ue] adeo si considereremus Dei præscientiam, tantum ut intuentem res, prout in executione sunt, sic merita Christi non fuisse prius secundum rationem præuisa, quam gratiam antiquorum Patrium: tamen secundum ordinem intentionis & diuinæ prædefinitionis, qua Deus statuit omnes homines redimere per Christi meritum, antecessit præficiatio meritorum Christi, propter quæ sic præuisa statuit dare gratiam antiquis Patribus, & merita congruentia, ut fese ad tantum mysterium suscipiendum disponerent, ut quæstione etiam secunda art. ii, ex-
pli-
catum reliquimus.

Obiectio 3: Sed ultius dicit aliquis, si gratia data fuit antiquis Patribus ex meritis Christi præuisis potuisse etiam dari gloriam: ergo nulla estratio, cur expectatus fuerit Christi aduentus, ut illis daretur. Respondeatur, potuisse quidem id fieri, factum tamen non esse: cuius propria ratio est, quia Deo non placuit: congruentia vero est, quia gratia est simpliciter necessaria ad remissionem peccati & amicium Dei, & id eo, ne omnes illi homines, qui Christum præcesserunt, perpetuo perirent, conueniens fuit ut Deus prouidere illis modum, quo possent gratiam conse-
re qui & remissionem peccati, scilicet, per fidem vi-
tiani in Christum venturam, & per merita eius præ-
uisa: at vero respectu gloria non occurrebat ha-
c ne-
cessitas, quia illa temporalis carentia, vel dilatio, so-
lum erat pœna quadam, quam non oportuit omni ex parte remitti, cum nondum esset pro reatu totius naturæ Deo satisfactum. Quam rationem indicat D. Tho. infra q. 49. art. 5. ad primum, de qua reibi, & in q. 52. plura dicemus.

Deprima Vltimo quæret aliquis, an quod dictum est de gra-
tia data antiquis Patribus ex meritis Christi præui-
satis, intelligendum sit etiam de prima gratia & iusti-
tia data Ad in statu innocentia. Quidam enim sim-
pliciter negant, ut Soto lib. 1. de natur. & grat. cap. 6.

Mihi tamen contraria sententia probabilis supra-
visa est quæst. i. art. 3. explicando solutionem ad 5. D. Tho., vbi ipius D. Tho. & multorum Patrium autoritate comprobauit, Adam in eo statu habuisse fidem Christi venturi. Ex quo principio, iunta etiam auctoritate D. Tho. 2. 2. quæst. 2. art. 7. probabiliter elieui Adam fuisse iustificatum in fide Christi venturi, & in spe meritorum eius. Quæ sententia est etiam valde consentanea ordini prædestinationis Christi, quem ibi explicavimus: pertinet etiam ad Christi honorem, & ideo mihi semper magis probanda videatur. Obincidunt autem aliqui, quod in Christo nullum fuit meritum, quod non spectauerit ad nostram redemtionem: ergo nullum fuit, quod Adamo in statu innocentia prodeste potuerit. Re-
spondetur, antecedens esse valde æquiuocum: vnu-
enim illius sensus esse potest, in Christo nullum fuisse actum meritorum, qui ad nostram redemptio-

A nem non profuerit, ordinatus ipse fuerit, & sic est verum antecedens, sed consequentia mala, quia potuit idem actus esse utilis, & ad redemtionem, & ad alios effectus. Alter ergo sensus est, nullum fuisse in Christo actum meritorum, nisi per modum redemtionis, seu ad solam redemtionem, & in hoc sensu est omnino falsa propositione: nam constat, Christum sibi ipsi meruisse & non per modum redemtionis: constat etiam in quolibet actu Christi fuisse valorem ad totam redemtionem, & ad alios effectus. Ultimus sensus illius antecedens esse potest, nullum fuisse in Christo meritum, quod non fuerit primario præordinatum propter redemtionem; & dependenter ab illa, seu occasione illius, & hoc licet probabile sit, non tamen verum, mea quidem sententia, ut circa articulum 2. quæstione 1. satistratum est.

SECTIO II.

Virum meruerit Christus nobis dispositiones ad gratiam, seu suorum meritorum applicationem.

Hec quæstio propriæ est de merito Christi quo-
dilicet efficaciam, & est valde controversa inter Ca-
tholicos. Duobus enim modis applicantur nobis
merita Christi, uno modo ex opere operato, ut par-
vulo per baptismum: alio modo, media dispositione
vel operatione operantis, ut adulto per contrito-
nem. Dicunt ergo aliqui meruisse Christum, ut par-
vulo baptizatus deretur gratia, quod autem parvulus
baptizetur, non esse ex meritis Christi: & similiter
meruisse Christum, ut homini contrito remittatur
peccatum, quod autem illi detur auxilium efficax,
quo conteratur, hoc non esse ex meritis Christi. Cui
sententia videtur multum fauere D. Thom. hic solu-
tione ad tertium. Cum enim proposuisset argumen-
tum, quod fere est fundamentum Capreoli &
aliorum, qui hanc sententiam sequuntur, scilicet,
quia, si Christus meruit nobis salutem, de iustitia
bis daretur gratia, & non gratis, & iniustefera: cum
his, quibus non datur: responderet, gratiam non dari
nisi iis, qui regenerantur in Christo, hoc autem ipsum
esse gratia, quod scilicet, homini concedatur, regen-
erari in Christo, & hoc modo salutem homini es-
se gratia. Cuius solutionis sensus, ut argumento
D. Thom. non meruit Christus nobis applica-
tionem suorum meritorum. Eandem doctrinam ha-
bet D. Thom. quæst. 19. de Veritate, articulo 7. ad 4.
vbi inquit, meritum Christi equaliter se habere ad
omnes quoad sufficientiam, non verò quoad effi-
caciam, & subdit: *Quod accidit parium ex libro abi-
trio, partim ex diuinâ electione, per quam misericordia
effectus meritorum Christi quibusdam conferatur, quibus-
dam vero iusto iudicio subtrahitur: quibus verbis totam
rationem efficaciam & applicationis meritorum Chri-
sti refertur diuinam misericordiam, & nullo modo
in ipsius Christi merita. Et evidenter in solutione
ad 13. inquit, hoc ipsum gratis alicui nostrum à
Deo conferri, quod efficaciam meriti Christi con-
sequatur, & ideo gratiam non evanescari per Christi
meritum.*

Propter quæ testimonia tenuit hanc sententiam Capreol. in 3. distinc. 8. ad argumenta Scotti contra quartam conclusionem, quem ibi sequitur Paulus Soncinus in summa quæstione vnica, conclus. 3. sed Driedo latius hoc docuit Dried. de captiu. & redemp. gener. tract. 2. c. 2. p. 3. a. 4. vbi negat, illa dona gratia, quæ ante Christum data sunt ut præparations ad ipsam Incarnationem, seu ad Christi aduentum, fuisse impensa propter merita Christi: quamvis non negat, iustifi-

Ruard.
Ferrar.

Ephes. I.

Rom. 8. 5. 9

Vegit.
Hofus.
Lindan.

Omne auxilium gratia ad iustificationem ordinatur, Christi similitudine datur. D.Thom.

Ephe. I.
Ambros.UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

iustificantem gratiam tunc etiam datam esse propter merita Christi futura. Idem docet in tract. 4.c. 2.par. 8.memb. 3. & Ruard. art. 6. contra Luther. ante medium. Ferrar. etiam lib. 4. contr. gent. cap. 55. circa responsonem D. Thom. ad 7. rationem, quan- uis de applicatione sacramentorum vel meritorum Christi nihil expresse dicat; tamen de dispositionibus ad gratiam docet; dispositiones remotas non esse ex meritis Christi, de dispositione autem ultima dicit contra Capreol. dari ex Christi meritis, propter quadam D. Tho. testimonia, quia ad rem presentem nihil mihi referre videntur. Fundamentum huius sententiae est duplex. Primum, quia alias iustificatio fieret omnino ex iustitia, & nullo modo ex gratia. saltem respectu Christi, quod illis videtur inconveniens, & contra Paulum, vbi cunque de gratia iustificationis loquitur, quia iam gratia non esset gratia, sed iustitia. Quod si obicias, quia idem sequi videatur in eorum opinione, quia ipsi concedunt, habenti confectionem, sene, cui applicatur baptismus, ex iustitia dari gratiam & remissionem peccati respondebunt, hoc non esse inconveniens, quia sufficiens salutis ratio gratiae in ipsa gratuita applicatione, & ita coniunguntur perfectissimo modo ratio misericordiae & iustitiae in iustificatione peccatoris: si autem totum fiat ex meritis Christi, prorsus nulla ratio gratiae intercedet. Secundum, quia, quod huic potius quam illi appliceretur Christi meritum, atque adeo, quod hic baptizetur potius quam ille, non est ex merito Christi, sed ex soliditate electione & misericordia, iuxta illud Pauli ad Ephes. I. In quo nos sorte vocati sumus, praedestinati secundum propositorum eius, qui operari omnia secundum consilium voluntatis sua, & ad Romanos 8. Quos praesciuit, & praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, hos & vocauit, &c. Quod totum statim in cap. 9. in solam Dei voluntatem & electionem refert, & similia sunt frequentia loca apud Paulum, sed praesertim videntur ad presentem questionem accommodata illa. Hebr. v. 13. Ultima verba totius epistolae ad Hebreos: Deus autem pacis apieis vos in omni bono, ut faciat eis euia voluntatem, faciens in vobis, quod placeat coram se per Iesum Christum: vbi applicationem videtur referre in beneplacitum Dei, effectum vero in I E S V M Christum.

Hæc sententia, quamvis antiquiores Theologini nihil expresse circa illam afferant, quia questionem hanc in propriis terminis non attigerunt, mihi tamen nec probanda, neque in scholis audienda videatur: quia neque veritati, neque pietati consentanea est: impugnant illam latè Vega toto libro 4. super Concil. Trident. & lib. 15. cap. 9. & 10. Hofius in Confessione fideli, cap. 41. & 42. Lindanus lib. 3. Panoplia cap. 36. & alij qui nostra aetate contra Lutheranos scribunt. Ad explicandam ergo, & definiendam veritatem.

Dico: Omne auxilium gratiae excitantis & adiuuantis, quod datur homini, ut se disponat ad gratiam à prima vocatione usque ad dispositionem ultimam, est effectus & premium meritorum Christi, qui haec omnia bona hominibus meruit. Hæc, ut existimo, est aperta sententia D. Thom. supra questio. 7. art. 9. vbi inquit, Christo datam esse gratiam, tanquam eidam principio universalis in genere habentem gratiam, cuius virtus se extendit ad omnes gratiae effectus, & operationes, quod artic. 10. repetit, & in art. 11. & in quest. 8. tota, praesertim art. 3 ad 2. vbi fidem etiam mortuam dicit esse ex influxu Christi capititis, & ita omnes refectiones discipuli D. Thom. hanc conclusionem amplectuntur. Quam satis etiam indicat Scot. i. 3. dist. 19. quest. vnica. Probo ex Scriptura & sanctis Patribus ad Ephes. I. Qui benedixit nos omni benedictione spirituali in celestibus in Christo, vbi inquit Ambrosius: Omne donum gratiae Dei in Christo est, & si quis ipso Christo benedicte à Deo putat, er. Fr. Suarez, Tom. I.

Rare feci: & subiungit Paulus: In quo sorte vocatus es: quo testimonio abutebatur contraria sententia: nam expresse ibi Paulus ait ipsam vocationem dari nobis in Christo, ut notauit August. li. de dono perseuerant. cap. 9. & euidentius docuit idem Paul. 2. ad Timot. i. Vocauit nos vocatione sua, & an illa, non secundum gratiam, que data est nobis in Christo Iesu: vbi recte hoc exponit Anselmus, quod etiam confirmat Paulus ad Ephes. 2. generatim dicens, crearis nos in operibus bonis in Christo Iesu: vbi totum negotium gratiae & iustificationis peccatoris, quia ex nullo eius merito aut opere initium sumit, quodam moralis creatio dicitur, quia tamen tota Christi meritis tribuitur, ut Chrysost. notauit, & cap. 4. inquit Paul. vnicuique dari gratiam, secundum mensuram donationis Christi, qui in Ecclesiam suam influit diuersas gratias, diuersa ministeria, & auxilia ad illa perficienda. Et ad Philip. 1. Vobis, inquit, donatum est pro Christo, non solum ut in eum creditis, sed etiam ut pro ipso patiamini. Ex quo loco colligit August. tract. 3. in Ioan. etiam ipsum initium fidei, auxilium patientie dari propter Christi merita: & in hunc sensum exponit illud Ioan. I. De plenitudine eius nos omnes accipimus: ita enim censes simpliciter esse legendum, ut sensus sit, ex plenitudine Christi accepisse nos, non hanc vel illam gratiam, sed simpliciter quidquid boni accipimus, quod ad salutem conferat: postea vero additur: Et gratiam pro gratia, id est, secundam pro prima, ut ipse exponit. Et ibidem Chrysost. homil. 13. in eundem sensum exponit sequentia verba: Gratia & veritas per Iesum Christum facta est: dicens illum esse fontem gratiarum omnium. Ac deniq Hieronym. in eundem sensum tractat illud Isa. 53. Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longiorum, & voluntas Domini in manu eius dirigetur; id est, inquit, ut quidquid Deus dispositus, illius viri in ipsis impleatur: quod verbum est valde notandum, dissoluit enim fundamenta contraria sententiae, & indicat punctum & occasionem deceptionis eius.

Secundo probatur eadem concilio testimonis Concil. Mil. Conciliorum & aliorum Patrum, praesertim Augustini: Concilium enim Mileuit. cap. 3. & 4. & Concil. Araufic. II. cap. 5. 6. 7. 19. 22. 24. Innoc. I. rescripto ad Concil. Mileuit. quod est epistola 26. eiusdem, & 93. inter epistolas Augustini & Coelestinus Pap. epist. I. pap. ad Episcop. Galli, loquentes de gratia Dei in necessaria ad salutem, & ad opera pietas, sub qua euidenter comprehendunt omnia auxilia excitantia & adiuuancia, & vocations, & dispositiones remotam & ultimam: loquentes, inquam, de hac gratia Dei, eandem vocant gratiam Christi, quia per Christum datur, & perinde existimat esse, dicere, gratiam Dei, & gratiam Christi, esse necessariam ad hæc omnia. In quo imitati sunt hi Patres Augustinum lib. de Predestinatione. Sanct. c. 2. vbi initium iustitiae tribuit gratiae Dei, & Christi, & lib. I. contra duas epistolas Pelagianor. cap. 9. eodem sensu affirmat, totam gratiam Dei per Christum dari, & similia habet epist. 106. Denique videtur iam hæc expressa definitio Concil. Trident. Cont. Trid. Sess. 6. cap. 5. vbi sic inquit: Declarat præterea, ipsius iustificationis exordium in adulis: à Dei per Christum Iesum preueniente gratia sumendum esse, hoc est, ab eius vocatione, &c. Et confirmatur ex vix & confuetudine Ecclæsiæ, quæ omnem gratiam etiam preuenientem, & conuersionem ipsam seu vocationem ad fidem, postulat per Iesum Christum Dominum nostrum: persuasa, omnia haec danda esse nobis per Christum, hoc est, per meritum eius. Vnde eleganter August. enarrat. I. in Psalm. 108. Oratio, inquit, quæ non fit per Christum, non solum non potest dele peccatum, sed etiam ipsa fit in peccatum, & Bernard. serm. 13. in Cant. Quidquid sapientia, quidquid virtus te habere confidit, Dei virtuti, Dei sapientia, deputa Christo: origo sonum & flumen mare est, virtutum & scientiarum Dominus Iesus Christus.

Tertio, ut hoc ratione ostendatur, similius fundatum contraria sententia destruatur, distinguendus est in operibus diuinæ gratiæ ordo intentionis ab ordine executionis, ut supra late explicuimus, q. 1. artic. 3. quia nū ergo verum sit, ut infra latius tractabimus, Deum elegisse ad gloriam, vel gratiæ, vel fidem hos homines potius quam illos ex sola suavitate, & non propter meritum Christi: nihilominus voluit conferre illis omnibus necessaria media, & infallibilis, per quæ gratiam vel gloriam consequerentur per ipsum Christum. Quod euidenter docet Paulus locis citatis, & ostendemus iterum inferius, cum explicabimus, quo modo prædestinatione nostra fit ex meritis Christi. Et quod non repugnet, per se manifestum est, quia sicut Deus elegit Iacob, quam Esau ad gloriam, sine meritis Iacob, & nihilominus voluit, ut Iacob non cōsideretur gloriam sine meritis: ita potest eligere hunc hominem potius quam illum ad gloriam, & consequenter ad omnia, quæ necessaria sunt ad gloriam, sine meritis Christi, & nihilominus non conferre illi aliquid medium, seu aliquam gratiam qua disponitur ad consequendam gloriam nisi propter meritum Christi. Quod autem ita factum sit, probatur, quia ante omnem hanc gratiam præveniente m. excitantem collatam hominibus ante ecessit meritum Christi, vel in ipsa, vel in præfusione diuina, ut scilicet præced. explicatum est: & meritum Christi dignum est omni præmio huiusmodi, immo est maius & excellentius illi & huiusmodi ratio prouidentia perfectior est, & magis consuetanea diuinæ sapientiæ, & cedit in maiorem quandam dignitatem ipsius Christi, & totius humanae nature ergo. Et confirmatur, quia hoc pertinet ad perfectam in Christi redemptionem, si enim non meruisset nobis, omnes habent gratias, non meruisset perfecte iustificationem nostram, nec gratiam necessariam ad consequendam iustitiam, & remissionem peccati, ut per se constat, & magis ex sequentibus parebit. Vnde confirmatur secundum conclusio, quia Adam, quod in ipso fuit, meruit nobis parentiam omnium gratiarum, omnisq. d' uiri auxiliij, ergo Christus ut perfectissimus redemptor, haec omnia nobis promovet, quia non sicut delictum, ita & donum, sed longe efficacius, & in suo genere excellentius.

Ez hoc conclusio sequitur primo, meruisse Christum omnibus adultis omnes dispositiones ad gratiam, quas de facto recipiunt, tam remotas, quam ultimam, probatur ex dictis. Primo, quia hi actus sunt aliquo modo supernaturales, e.g. sunt dona Dei: gratuita, ergo dantur nobis per Christi meritum. Secundum, hi actus non alia ratione sunt dona Dei, nisi quia per illius gratiam excitantem, & adiuuantem efficiuntur in nobis, ergo eadem ratione sunt dona Christi, & effectus meritorum eius, quia tota illa gloria adiuuans & excitans, est ex illius meritis, ut probatum est. Tertio spec. aliter de ultima dispositione, quia cum illa in fallibili littera coniuncta est iustitatio, & remissio peccati, ergo si posset homo sine meritis Christi habere hac dispositionem, posset etiam sine eisdem meritis consequi iustitiam & remissionem peccati, sicut si homo per solas vires naturæ posset habere huiusmodi dispositionem, per easdem posset à se expellere peccatum. Responderi posset, actum, qui de facto est ultima dispositio ad gratiam, posse haberi sine meritis Christi, tamen quod illa acceptetur, ut sufficiens dispositio, & habeat secum coniunctam in fallibili littera iustitiam, & remissionem peccati, esse ex meritis Christi: cum enim contrito de se sit insufficiens ad satisfaciendum Deo, tamen propter Christi meritum Deus illa contentus est, & habebit illam confert iustitiam & remissionem peccati, sicut in atritione manifestum est, respectu iustificationis per sacramentum comparande, illa enim de se non erat sufficiens dispositio, tamen propter Christi meritum acceptatur ut sufficiens, luctu quā

A responsum dicendum esset, a cum contritione non haberet ex meritis Christi, tamen in esse victimæ dispositionis esse ex illis, quia ab illis habet, quod illam rationem induat.

Sed hæc responsum, & doctrina omnium falsa est, Confundatur tum propter rationes factas: tuum etiam, quia, ut verum sit, illum actum ut sit ab homine, prius natura, quam iustificetur, non esse condignam satisfactionem pro peccato: tamē ex natura sua est actus maxime proportionatus ipsi iustitiæ & charitati, unde de se & natura sua est proxima dispositio ad infusionem iustitiae, præsertim si includat amorem Dei super omnium, sicut actus fidei est proxima dispositio ad habitudinem fidei: si ergo hos actus posset homo habere, ne Christi meritum, nō sufficit admodum necessaria talia & tanta merita ad remissionem peccati obtingandam: tum etiam quia Concil. Trident. totam iustificationem nostram tribuit Christi meritum, vnum autem ex precipiis, & maxime requisitis in iustificatione, est hæc dispositio. Quarto & ultimo, quia perfectum agens non tantum inducit formam, sed etiam etiam disponit: Christus autem per sua merita perfectissimo modo in nobis operatur, habet enim perfectum in luxum capit, unde non prærequirit membra coniuncta corpori, ut in illa possit influeri: sed efficacitatem habet ad influendum in membra separata, quæ tantum sunt membra in potentia, villa coniungat corpori suo, ut supra cum D. Tho. quād. Contra 8. notauit: & hæc ratio tam de proxima, quam de re motis dispositionibus procedit. Dicess. Huius sunt liberi, si ergo pendent à nostra libertate, quomodo possunt esse dona data ex meritis Christi? Responsum: Responsum datur, sicut sunt dona Dei, ita sunt præmissa meritorum Christi, virumq. autem habent quatenus sunt actus supernaturales procedentes ab auxiliis excitate & adiuuante, sufficientibus, & efficacibus.

Secundo sequitur, applicationem omnium mediorum, per quæ homini infunditur prima gratia, & datur remissio peccati, esse ex meritis Christi. Hoc probatur ex dictis primo ratione generali, quia hæc applicatio est maximum donum Dei, & maximus ceſſarium ad salutem: sed Christus meruit nobis omnia Dei dona, & omnia inedia necessaria ad salutem, ut ostendit, ergo. Secundum in speciali explicatur, quia hæc applicatio meritorum Christi, aut ex dispositione operantis, ut per contritionem, aut ex opere operato, ut per sacramenta: si ut primo modo, iam ostendit, non solum contrito dati gratiam ex meritis Christi, sed etiam contentionem ipsam, & quidquid gratia ad illam habendam confertur, propter eadem merita dari: sed merita Christi non applicantur hoc modo, nisi per ipsam contritionem, ergo talis applicatio etiam est ex meritis Christi. Et confirmatur, quia tunc applicatio se per fidem Christi vitam, sed ostendit est hanc eadem esse donum datum propter merita Christi, ergo. Et ex hoc probatur alia pars scilicet, cum applicatio meritorum Christi si per sacramentum, ex opere operato etiam dari propter merita Christi, non solum effectum sacramenti, sed etiam ipsum sacramentum: tum, quia nulla est ratio, cur applicatio meritorum Christi faciat uno modo, sit effectus meritorum Christi, & non alio modo: tum etiam, quia ipsa merita applicatio est dohū Dei maximè necessariam ad salutem: tum præterea, quia sicut adulsus vocant ad fidem, & trahunt ad Ecclesiam per votacionem Dei efficacem, ita parvulus trahitur per baptismum, qui potest dici velint quādā efficax votatio eius: ergo, sicut in adulto ipsa merita vocatio sit ex meritis Christi, ita in parvulo ipse baptismus. Quod ita etiā explicatur, nam in adulto ipsa voluntas aspiciendi baptismum est ex Christi merito, ergo etiā respectu parvuli illa Dei prouidentia quæ sit, ut prius, quam moriaritur, baptizetur, & quod parentes, vel aliquis loco eorum habeat voluntatem, & curam, ut ille baptizetur,

*Et specialis gratia Dei præueniens ipsum: cur ergo
hac non erit ex meritis Christi, sicut ostensum est
de omni auxilio gratiae, quod datur adulcis? Ulti-
mo, ratio fundamentalis est, quia, sicut Deus sua vo-
luntae elegit hos potius quam illos ad gloriam, vel
gratiam, vel alia supernatura dona, ita manifesta-
uit Christo hanc suam electionem, & voluntatem:
ergo quomodo Christus omnibus meruerit, non tam
men & que pro omnibus obtulit sua merita, sed iuxta
electiōnēm Patris, alter obtulit pro electis, & ali-
ter pro alijs, & pro hoc et parvulo obtulit, ut illi infal-
libiliter applicaretur baptismus, pro alio autem mi-
nime, sed tanquam generali modo, ut magis sequen-
tiatione constabat.*

*Tertio sequitur, Christum Dominum meruisse,
non tantum quoad sufficientiam omnibus homini-
bus omnia dona gratiae, sed etiam quoad efficaciam
meruisse aliquibus specialia dona, seu vsua merita
in illis haberent infallibiliter aliquem effectum gra-
tiae. Hoc sequitur manifeste ex praecedentibus, quia
Christus, quomodo meruerit omnibus quoad suffi-
cientiam, quibusdam tamen meruit, ut cum effectu
illis applicarentur sua merita: hoc autem est mereri
quoad efficaciam. Quod præterea ex modo loquen-
di sacra Scriptura confirmatur, Iohannis enim 17. in-
quit Christus, Ego pro eis rogo, non pro mundo rego, sed
pro iis, quos dedisti mihi, & infra, Pater sancte serua eos
in nomine tuo, quos dedisti mihi, vi sint vnum sicut & nos,
& infra, Non rogo, vt tollas eos de mundo, sed vt serues eos
a malo, & infra, Non pro eis autem rego tantum, sed &
pro eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me, vt o-
mnes vnum sint, & infra, Pater, quos dedisti mihi, volo vt
vbi sum ego, & illi sint mecum. Quo loco aliter Christus
orat pro Apostolis, & pro electis, quomodo
vniuerso mundo, quia pro illis orat, ut efficaciter eis
applicetur suum meritum, quomodo nunquam ora-
uit pro omnibus hominibus vnde in eisdem ver-
bis ostendit absolutam & efficacem voluntatem sa-
lutis illorum pro quibus orat. Vnde Iustini Martyr in
quest. 23. ad orthodoxos, aduertit, illam orationem
Christi, Sancti sicut eos in veritate, non esse fusum pro
Iuda, quia fuit efficax, sed pro ceteris Apostolis: &
Luc 22. dixit Iesus Petro, Ego rogavi pro te, vt non deli-
ciat fides tua, & tu aliquando conueneris, confirma fratres
tuos, quae oratio fuit sine dubio efficax: meruit ergo
per illam Christus & Petri conuerionem, & infal-
libilem perseverantiam in fide. Deinde Luc. 21. dicit
Christus Apostolis, Ego dabo vobis os & sapientiam, cui
non poterunt contradicere, & resistere, omnes aduersari
vestri, sicut ergo Christus est dispensator horum do-
norum Dei, & quibusdam illa donat, & non alijs:
ita etiam illa meruit nobis, & quibusdam ita appli-
cavit sua merita, ut efficaciter illa consequatur, non
vero alijs. Denique Paulus ad Hebr. 5. sic inquit, Qui
in diebus carnis sua preces, supplicationesque ad eum, qui
post illum salutem facere a morte, cum clamore valido, &
& labrys offerens, exaudiens est pro sua reuenter, &
infra, & coniunctus, factus est omnibus obtemperan-
tibus sibi causa salutis eterna, est ergo oratio Christi ef-
ficax & infallibiliter exaudiret, si ex voluntate ab-
soluta procedat. Vnde, sicut diuersimode pro ho-
minibus oravit, ita diuersimode etiam meruit, alijs
sufficienter, alijs efficaciter, propter quod licet o-
mnium sit vniuersalis redemptor, & sufficiens cau-
sa salutis, specialiter tamen modo est causa efficacis salu-
tis eorum, quos sibi facit obedientes. Et confirma-
tur tandem, quia incredibile est, non aliter obtulisse
Christum sua merita pro illis, quos sciebat esse
electos a Patre, quam pro alijs: cum videret volun-
tatem Patris esse, ut illi infallibiliter saluarentur, &
non alijs, cui voluntati ipse in omnibus conforma-
bat.*

*Ad fundamenta contraria sententiae. Ad D. Tho.
respondebitur, male à citatis autoribus referri, & petius
explicari, nam in illa quest. 29. de Verit. artic. 7. ad 8.*

*A expresse dicit, meritum Christi sufficienter operari
salutem humanam, vt causam vniuersalem, sed o-
portere, hanc causam applicari singulis per sacra-
menta, & per fidem formatam, quæ per dilectionem
operatur: Et ideo, inquit, requiri alicuius aliud ad
salutem nostram præter meritum Christi, cuius tamen me-
ritum Christi ista causa: docet ergo aperte D. Tho. me-
ritum Christi esse causam etiam ipsius fidei vel cu-
iusunque alterius medij, per quod ipsum meritum
Christi nobis applicatur. Et in hac 3. p. infra, q. 21. art.
4. ad 2. dicit, Christum non absolute orasse pro o-
mnibus, sed pro prædestinatis, ut vitam conseque-
rentur aeternam: sentit ergo, Christum prædestina-
tis meruisse efficacem applicationem suorum meri-
torum. Cum ergo hoc loco ad tertium dicit, rege-
nerari in Christo, esse gratiam homini factam, intel-
ligit respectu ipsius hominis, non respectu Christi,
& eodem sensu dicit, salutem hominis fieri ex gra-
tia, & eodem sensu loquitur in locis alijs citatis ex q.
29. de Verit. vt ipse se explicavit in solutione ad 8. iam
citata: imo in eadem solutione ad quartum ait, me-
ritum Christi æqualiter se habere ad omnes quoad
sufficientiam, non quoad efficaciam: quod intelli-
gendum est non tantum ex parte effectus, qui in v-
no fit, & non in alio, sed etiam ex parte voluntatis,
qua ipse Christus meruit, & diverso modo obtulit
sua merita pro diversis, ut explicatum est. Quia ve-
ro prima radix huius diversitatis fuit electio & vo-
luntas diuina, cui se voluntas humana Christi con-
formauit, ideo absolute & simpliciter totu[m] hoc ne-
gotium tribuitur gratuitæ voluntati Dei, vt magis
in se[ct]. vtrima explicabimus. Et hinc etiam colligi-
tur, quo modo sit intelligenda comparatio inter
Christum, & Adamum, quam D. Thom. hic ponit
in eadem solutione ad tertium, conuenient enim in
hoc, quod sicut peccatum Adæ fuit prima radix o-
mnis mali culpæ, & penæ, ita meritum Christi est
prima radix omnis boni, & gratiae humano generi
collata: tenet etiam in hoc similitudo, quod sicut
generatio carnalis ex peccato Adæ habet (vt ita dic-
cam) vim & efficaciam ad influendū originale pec-
catum, ita regeneratio in Christo, qua sit per bapti-
smum, ab ipso Christo habet vim ad influendam
institutam: differunt tamen, quia peccatum Adæ non
est causa ipsius naturalis generationis, nec disposi-
tionis ad illius effectum necessaria, nec denique est
causa, quod iste homo generetur, quomodo sit causa,
vt generatus contrahat peccatum: nam illud, quod
naturale est, est per se bonum, & per se ordinatum à
Deo, vnde non trahit originem ex peccato: at vero
meritum Christi, & est causa ipsius spiritualis rege-
nerationis, & dat illi efficaciam, & influunt in effectu
eius, & simul etiam causa est, vt hic homo regeneretur,
properque sicut specialiter suum obtulit meritum:
quod bene indicauit Scot. dicta dist. 19. dicens, hoc
fuisse potissimum in merito Christi, quod meruit,
non coniunctos coniungi.*

*Ad rationes ex dictis patet responsio, ad primam
enim respondet, quomodo omne opus gratiae quod
in nobis sit, propter meritum Christi sit, nihilominus
veram salutem rationem gratiae: tum quia respectu
nostrum totum hoc sit mere gratis, tum etiam quia in-
cludit ipsum Christum, & meritum eius, & modum
merendi, & offerendi sua merita pro nobis, to-
tum negotium nostra salutis duxit originem ex so-
la gratuitate diuina voluntate & electione. Ad secun-
dam vero responderetur, cœcedendo non esse ex me-
rito Christi hoc totum, scilicet, vt huic potius quam
illi applicetur eius inerit, seu quod hic potius quam
ille baptizetur: est tamen ex meritis, vt hic baptize-
tur, & vt huic applicetur eius merita: in illa enim
comparatione includuntur duo, scilicet, vt hic ba-
ptizetur, & non alijs, & hoc posterius Christus non
meruit, licet meruerit prius: quia illud non pertinet
ad remunerationem, sed potius ad poenam, vnde non est,*

Aopus gratiæ, sed iustitiae, & occulti iudicij Dei. Neq; testimonia Pauli ibi adducta aliud ostendunt: imo si recte expendantur, nostram sententiam confirmant, vt de testimonio ad Ephes. tractatum iam est, & de ultimo testimonio ad Heb. ex his verbis facile constare potest: dicitur enim Deus aperare nos in omni bono iuxta beneplacitum suum, hoc tamen facere per Iesum Christum: quanquam ergo electio sit ex voluntate Dei, tamen executione est per meritum Christi. An vero ipsa etiam electio fundata sit in Christi meritis, dicetur in fest. ultim.

SECTIO III.

*Virum Christus Dominus meruerit nobis omnia
dona gratiae, quæ post primam iustificationem
conferuntur.*

Hec quæstio multa comprehendit, quia hæc do-
na varia & multiplicita esse possunt: omnia tamē
sub vnâ quæstione comprehendimus, vt prolixita-
tem vitemus, & quia in omnibus ferè eadē est rati-
o quæstionis. Primum tamē omnia hic iam nō
agimus de habitibus infusiis, qui iustificantem gra-
tiam comitantur, velin illa aliquo modo continen-
tur, vt sunt virtutes Theologicae & morales, & Spi-
ritus Sancti dona: quia perfecta iustitia omnes hos
habitibus complebitur, & ideo vbi probatum est, pri-
mam iustitiam dari ex meritis Christi, demonstratū
relinquitur, omnes hos habitus infundi nobis pro-
pter eadem meritā, vnde Concil. Trident. sess. 6. cap.
7. dñs, in iustificatione accipere hominem per
Christum fidem, spem & charitatem, vbi de habitu-
bus loquitur, vt in superioribus tractatum est. Et in-
ferius dicit, Christianam iustitiam, quam prius di-
xerat includere infusionem gratiae & donorum, da-
ri per Christum Iesum. Secundo non tracto de esse
etibus sacramentorum, in quibus varia includun-
tur perfectiones, præter primam gratiam iustificantem,
vt augmentum gratiae, remissio venialium pec-
atorum, seu peniarum temporalium, varia auxilia
seu gratia sacramentales, characteres, seu spirituales
potestates: nam hæc omnia, & quidquid per sacra-
menta ex opere operato confertur, certissimum est
esse prémium, seu effectum méritorum Christi: quia
sacramenta ex meritis Christi habent virtutem, &
nihil aliud sunt, quam organa, per quæ merita Chri-
sti nobis applicantur, vt constat ex Concil. Trident.
sess. 7. & trademus latius infra agentes de sacramen-
tis. Relinquitur ergo quæstio de aliis donis, quæ ex-
tra sacramentum homini cōferuntur post primam
iustitiam, quæ ad quatuor capita reuocari possunt,
scilicet, auxilia excitantia, & adiuvantia, quæ ho-
mini dantur ad bene operandum post accep-
tam gratiam. Secundo meritum augmenti gratiae
& gloriae, atq[ue] adeo ipsummet augmentum gratiae &
gloriae. Tertio, satisfactio pro venialibus culpis &
temporalis pœna. Quarto, perseuerantia in gratia us-
que ad finem vitæ.

Non auxiliis
lum grata
minibus iustificatis conferuntur, effectus sunt me-
conseruit in
ritorum Christi. Hoc conclusio ex eisdem principiis
iustificati, si
probanda est, quibus supra probauimus similem af-
permitta
Christi.
Dico ergo primo: *Omnia gratia auxilia, qua ho-*
minibus iustificatis conferuntur, effectus sunt me-
conseruit in
ritorum Christi. Hoc conclusio ex eisdem principiis
iustificati, si
probanda est, quibus supra probauimus similem af-
fertionem de auxiliis antecedentibus iustificatione,
quia testimonia Scripturarum & Sanctorum generaliter
de omnibus loquuntur. Erratio est eadem, quia hoc
modo potest commodè explicari, hoc enim auxilia, quodam
modo sunt, veluti connaturalia ipsi gratiae, ad eum
modum, quo concursus ad operandum debitus est
vincuique facultati: & hoc auxilia intelligitur ead-
ere sub idem Christi meritum, sub quo cadit ipsa
prima gratia. Sicut enim cum meruit nobis Christus
primam gratiam, meruit perpetuam eius con-
servationem, inquit nos peccatum eius impedimentum
non obicerimus: ita etiam meruit illam apem &
expeditam ad operandum quantum necesse esset ex

parte ipsius gratiæ: quia non tantum meruit illam,
vt est in nobis, sed etiam vt per illam operari pos-
semus: meruit ergo auxilium, seu supernaturalem
concursum simpliciter necessarium ad operandum.
Alia vero sunt auxilia extraordinaria: & vbiq[ue],
& hæc rursus interdum dantur homini iusto ex be-
néplacito Dei sine merito suscipientis: atque adeo
mere gratias respectu illius: & de his etiam est certi
semp[er] dari proper meritis Christi, vt evidenter
probant omnia superius adducta, quæ generaliter
loquuntar de omnibus gratiæ donis, hoc autem est
speciale donum gratiæ distinctum omnino ab ipsa
prima, & ideo non solum ex meritis Christi; sed
etiam est noua applicatio talium meritorum: & hoc
optimè confirmant illa verba Christi Ioann. 15. *Sine
me nihil potest facere.* Interdum vero aliquod ex his
auxiliis conferunt ex merito hominis iustificati qui
orando, operando, & bene se disponendo, per pri-
mam gratiam & priora auxilia impletat, & de con-
digno meretur alia maiora sibi necessaria & valde
utilia, & de his eadem est ratio, quæ de augmendo
gratia, & merito de condigno illius.

gratia, & merito de congruo finit.

Ex his tamen obiter infertur, & dicto secundo, do-
num per seuerantibz semper esse effectum meritoriu-
m Christi, quia hoc donum includit specialia auxilia
vel speciale Dei prouidentiam, qua homini con-
fertur, ut in fallibiliter in gratia moriatur, quod est
sine dubio magnum donum gratia, vt Consilium
Trident. scilicet illud appellauit, & est ita distinctum
ab ipsa prima gratia & illi non debitum, vt non pos-
sit cadere sub merito de condigno hominij iustifi-
cari: est ergo ex illis donis, que de condigno dantur,
solum propter merita Christi. Et confirmatur pri-
mo, quia hoc donum est maxime necessarium ad
salutem æternam consequendum, ergo Christus, qui
est auctor & perfectissima causa meritoriorum nostrorum
latus, est etiam auctor, & causa huius doni. Confirma-
tur secundo, quia, vt infra ostendam, Christus me-
ruit prædestinationem nostram, impossibile autem
est mereri prædestinationem, non merendo hoc per-
seuerantibz donum, quod est unus ex potissimum effi-
ctibus prædestinationis, & quasi complementum
eius. Item supra ostendit est, meruisse Christum
prædestinatis efficacem applicationem suorum
meritorum ad primam iustitiam, & remissionem peccati
consequendam, quia obtulit sua merita, vt talis
applicationis infallibiliter fieret, ergo eodem modo
meruit prædestinatis efficacem applicationem suo-
rum meritorum, quia in fallibiliter consequentur
vitam æternam: quia pro illis hoc modo obtulit sua
merita, quoniam sciebat esse ab eterno Pretercelos,
ergo obtulit sua merita, vi illis dareunt perseueran-
tia donum, quod necessarium est ad vitam æternam
consequendam. Denique unus homo potest velibi,
vel alteri mereri de congruo hoc donum, petendo &
obsecrando, sed Christus ita orauit pro electis, ergo
ipse de condigno & ex perfecta iustitia meruit illis
hoc donum. Et iuxta hanc doctrinam & similem tra-
ditam scilicet præcedenti intelligitur optime doctrina
Concilij Valentini tempore Lotharij cap. 4. vbi da-
minat erroris sententiam quorundam alienerentem, len-
tia
Christum obtulisse sua merita, seu effusisse suum
sanguinem pro impius, & qui in peccatis moriuntur:
ipsum atque Concilium definit, hoc preium datu-
esse ad multorum exhaurienda peccata, illorum, scilicet,
qui crederendo in Christum non percurent, sed vi-
tam æternam consequentur, hos enim intelligentem
dum est de merito quoad efficaciam, & de illo spe-
ciali modo quo precium sanguinis sui pro præde-
stinationis obtulit: nam quoad sufficienciam pro omnibus
hominibus meruit Christus, & pretium obtulit, ut
dictum est.

Dico tertio, Christus Dominus meruit nobis augmentum gratia & gloria, & omnes actus, quibus illa meremur. Probatur primo ex Ioan. 15. vbi Christus augmunt

gloria,
et omnes
adsumus, qui
bus illam
meritorum,

Conc. Trid.

Concil. A-
rasu.
Ephes. 2:1

Ephes. 4:

Duplex san-
sus conclu-
sionis posita.

stus se comparat viti, & iustos palmitibus; & subditur. Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manjerit in vite, sic nos vos, nisi in me manjeritis. Et rationem subdit, Quia sine me nihil potest facere, significans, sicut palmes non potest crescere sine influxu vitiis, ita neque iustum sine influxu meritorum Christi. Vnde Trident. sess. 6. cap. 16. colligit, Christum influere virtutem in iustos, tanquam caput in membra, & tanquam vitam in palmites: Quia virtus, inquit, bona eorum opera antecedit, comittitur, & subsequitur, & sine illa nullo pacto Deogratias, & meritoria ipsi personae, & cedem significat sess. 14. cap. 8. ut statim ponderabimus. Indicat etiam Concil. Araucanum I. cap. 24, explicans eundem locum Ioannis. Et confirmari potest ex Paul. ad Eph. 2, dicente, Superadiscit super fundamentum Apostolorum, & Prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Iesu, in quo omni edificatio construenda crescit in templum sanctum in Domino. Et clariss. cap. 4, Veritatem autem facientes in charitate, crescamus in illo per omnia, qui est caput Christus, ex quo totum corpus compadrum, & connexum per omnem iuncturam subministracionis, secundum operationem in mensuram vniuersitatis membrorum augmentum corporis facit, in edificationem sui in charitate. Ex quibus testimoniis manifeste constat, omne augmentum spirituale & consequenter omne meritum esse ex influxu meritorum Christi. Hoc vero ut ratione declaretur, obserendum est, duobus modis explicari posse, primo ratione auxiliorum, quae iustis dantur ad bene merendum, & per merita crescendum in gratia: & in hoc modo nulla est difficultas, ostensum est enim haec auxilia dari propter Christum, declaratum etiam est, quod sicut actus nostri & merita nostra dicuntur dona Dei, quia sunt supernaturalia bona ad qua operanda nos trahimus & sublevamur per supernaturalia auxilia: ita etiam possunt dici dona Christi, quia propter eius merita haec omnia conferuntur. Tamen ex vi huius modi ipsum argumentum gratia non dicetur dari propter merita Christi, nisi in radice, id est, in auxilio, quod propter Christum datur ad promerendum tale augmentum.

Secundo modo hoc explicari potest ratione va-
loris & meriti illorum operum, quibus promeretur
tale augmentum, ita ut propter Christum, non solù
nobis conferatur auxilium ad efficiendum opus meritorum, sed etiam detur ipsi operi valor, propter
quem accepimus, ut condignum meritum talis au-
gmenti gratiae aut gloriae. Et hic modus est diffi-
cilius, quia opus supernaturale à gratia procedens in-
trinsecè & natura sua habet proportionem & con-
dignitatem cum tali præmio, & valorem sufficien-
tem ad illud: ergo nō est quod per Christi meritum
conferatur. Imo nec conferri posse videtur, quia ut
recte notauit Durand. in 3. dist. 18. q. 3. num. 7. quam-
uis vni possit dari præmium propter meritum alterius,
camen meritum vnius non potest fieri meritum
alterius, quia neque operatio vnius potest fieri ope-
ratio alterius, consistit enim meritum in propria &
spontanea operatione: meritus ergo Christi non po-
test fieri meritum nostrum, ergo ne merita nostra
habere possunt à merito Christi, vt sint merita, neq;
ut habeant valorem maiorem, quam de se nata sunt
habere. Probatur haec vltima cœlegatio: quia neq;
nobis operibus aliquid additur intersecum, neq;
inhærens illis propter Christi merita, à qua habeant
valorem illum, nihil enim huiusmodi fungi potest:
neq; ipsa Christi merita per se ac formaliter possunt
hunc valorem conferre nostris operibus, ut ostendit
hunc est, neque sola aliqua demonstratio, vel habitudo
extrinseca ad hoc sufficit, alias nostra merita non
essent vera merita, sed propter Christum acceptare-
tur ut talia, quamvis reuera talia non sint. Nihilominus
multorum sententia est, etiam hoc posteriori
modo habere Christi meritum influxum in nostra
merita, & in omnem effectum eorum, ita ut quid-

A quid nos meremur, non solum detur nobis propero nostrum meritum, sed etiam propter meritum Christi: & nostra opera non habeant rationem meriti, quam nunc habent, tantum ex sua bonitate & qualitate, & proxima gratia, à qua procedunt, sed etiam ex coniunctione ad meritum Christi in quo nuntiatur, & à quo habent vim & efficaciam, ut ex perfecta iustitia illis debetur præmium. Hanc sententiam late defendit Hosius in confessione Polonica, cap. 73. vbi refert Albert. Magn. Bonavent. Gab. & alios: multa etiam in eandem sententiam congerit Vega lib. 15. in Trident. cap. 4. vsque ad 10. & 18. indicant etiam Caet. tom. 3. opuscul. træt. 10. cap. 9. Soto in 4. Vega. ditinct. 19. q. 1. art. 2. conclus. 3. est opinio fatis pia Caiet. & probabilis, & consentanea locutionibus Scripturae & Sanctorum, quia de hoc Christi merito, & de effectu quem in nos influit adduximus: & preferimus videretur illi multum fauere Concil. Trident. ut statim referam.

Oportet tamen conuenienter illam explicare, nō est enim negandū, quin nostra merita sint vera merita, ita ut opera iustorum ex gratia procedentia ex se habeant intrinsecam dignitatem, & proportionem cum præmio, quam haberent, etiam si intelligeremus hominem esse iustum, & bene operari absque meritis Christi: sicut multi ex angelis existimant, & de homine in statu innocentia, & hoc bene probant rationes paulo ante positæ: nihilominus tamē quia posset Deus hoc opera quācumque digna & proportionata præmio, non ordinare ad meritum, nec acceptare ad præmium, quia infinitis aliis titulis sunt illi debita: ideo sancti Parres diuinæ gratia attribuunt, quod voluerit nostra esse merita, que sunt ipsius dona, ut Cœlestinus Pap. loquitur epist. 1. cap. 12. & Trident. sess. 6. cap. 16. Hæc autem gratia confertur nobis propter merita Christi, & in illis fundatur, ipse enim est autor nobis bonorum omnium, & omnis gratia. Vnde August. lib. 13. de Trinit. cap. 10. recte ad hoc præpositum accommodat illud ad Ephes. 4: Ascendi in altum, dedit dona bonis inib[us], dices Ep[hes] 4: hæc doma esse merita nostra, per quæ ad summam beatitudinem peruenimus. Deinde dictum est supra q. 1. art. 2. ad rationem meriti de condigno non requiri tantum proportionem operis, sed etiam promissiōnem, in qua opus ipsum ntitatur, ut habeat vim & efficaciam ad exigendum præmium de iustitia: hæc ergo promissio facta nostris operibus referenda est in Christi merita, ut colligatur ex Paul. 2. ad Timor. 2. Timot. 1: 1. dicente, Paulus Apostolus Iesu Christi per voluntatem Dei, secundum promissionem vita, quæ si in Christo Iesu. Et ex Concil. Trident. sess. 6. cap. 16. dicente, Bene operantibus vñque in finem, & in Deo sperantibus proponenda est vita eterna, tanquam am grata filii Dei per Christum Iesum misericorditer promissa, & tanquam merces ex ipsius Dei promissione bonis ipsorum operibus, & meritis fideliter reddenda. His ergo modis recte intelligitur, Christi merita influere in nostra merita, ut vera & efficacia merita sint. Quo sensu dixisse etiam videtur Concil. Trident. sess. 14. cap. 8. de nostra satisfactione loquens. Nec vero ita nostra est satisfactio haec quam pro peccatis nostris exsolviimus, ut non sit per Christum Iesum. Quod infra magis explicans, inquit, Omnis gloriatio nostra in Christo est, in quo vivimus, in quo meremur, in quo satisfacimus, facientes fructus dignos paenitentie, qui ex illo vim habent, ab illo offerunt Patri, & per illum acceptantur à Patre: quæ vltima verba sunt valde notanda, videntur enim aperte continere sensum à nobis explicitum.

Tertio addi potest probabile esse, nunc opera iustorum, qui sunt membra Christi, referri ad maius præmium, quam de se postularent, ex sola proportione quasi connaturali, quam habent cum præmio, quo modo multi intelligunt pie illud Ioh. 10. Ego Ioh. 10:2 veni ut vitam habeant, & abundantius habeant. Hoc autem verum esse potest, vel quia nunc iustus, quia est membrum

membrum Christi, habet maiorem quādam dignitatem moralem apud Deum, quæ redundat in ipsius opera, & confert illis maiorem quandam valorem & æffimationem moralem: vel certe, quia propter Christi meritum effectum est, ut maius præmium sit illis præmisum. Ultimo, sicut supra dicebamus, Christum meruisse peccatori, & ut contritionem habeat, & ut habenti cōtritionem decur primæ gratia & remissio peccatorum: ita recte intelligi potest meruisse Christum homini iusto, & ut bene operetur, & ut ipso bene operanti detur tale augmentum gratiæ & gloriæ: sicut ergo prima gratia respectu peccatoris datur gratis, & ad summum ex aliquo merito de congreuo, respectu vero Christi datur ex perfecta iustitia, ita ipsum merum augmentum gratiæ respectu ipsius iusti datur ex merito & iustitia, qualis esse potest in pure homine: respectu vero Christi dabitur ex perfecta & rigorosa iustitia. Neque enim repugnat idem præmium dari ex dupliciti titulo, presentim respectu diuersorum, & quando illi tituli diuersarum rationum existunt: quin potius etiam in ipsa prima gloria hoc ipsum necessarium dicendum videtur: nam quando adulteri iustificatur per actum contritionis, licet non meretur primam gratiam, meretur tamen de condigno primam gloriam, & nihilominus illa eadem primægloria datur propter merita Christi, sicut & gratia, ut expresse dixit Concil. Trid. cil. Trident. supra, & ex dictis in sect. 1. satis colligi potest: alias non meruerit Christus omnibus hominibus gloriam, sed tantum gratiæ, qua ipsi mererentur gloriam, quod falsum est: sed utrumque ipsenobis meruit, quoniam nos etiam possimus adiungere nostrum meritum respectu gloriæ. Idem ergo dicendum est de augmentatione gratiæ & gloriæ, ut totius salutis & vice æternæ iustorum Christus sit perfectissima causa, & omnis Sanctorum beatitudine, merces sit operum Christi: ad quem sensum accommodat Hilar. illud Psal. 126. Ecce hereditas Domini, filii mercenarii, ipsam hereditatem Sanctorum esse merenda Filii, id est, Christi, & meritorum eius. His ergo modis praesertim duobus, primis & hoc ultimis (nam rectius magis dubius est) recte intelligitur meruisse Christum nobis augmentum gratiæ & gloriæ, & ipsa merita, per quæ illud consequimur.

*Remissione
peccatorum
temporalium
&
venialium
peccatorum
nobis meruit
Christus.
Vega.
Concil. Trid.
Apocal. 7.
1. Ioan. 2.*

Et quibus infero, & disco quarto, meruisse nobis Christum remissionem penæ temporalis, etiæ quæ nobis datur per satisfactionem nostras. Evidem proportionaliter est de remissione venialium peccatorum nobis meruit. Ita docet & bene Andreas Vega locis supra citatis, & lib. 4. cap. 6. & colligitur non obscurè ex verbis Concilij Trident. supra citatis ex secl. 14. cap. 8. & falso sacra Scriptura, quæ omnem huiusmodi de remissionem sanguinem Christi tribuit, ut Apocal. 7. dicuntur Sancti laus istolas suas, dealbauisse eas in sanguine Agni, & 1. Ioan. 2. Sanguis eius emundat nos ab omni peccato, dicimus autem emundari & dealbari non solum per remissionem culpe, sed etiam penæ: sicut in purgatorio dicuntur animæ Sanctorum purgari, etiam si interdum solum habent reatum penæ temporalis. Explicanda vero est hæc cœlus sicut præcedens, quia etiam ad satisfactionem pro pena, necessaria est gratia, & promissio Dei, & utrumque est ex meritis Christi: & quia, sicut ipse meruit, ut iusto sit bene operanti daretur tale præmium, ita meruit, ut iusto tali modo se affligenti, aut castiganti in hac vita, concederetur remissio tantæ penæ: totum enim hoc optime cadit in perfectissimum Christi meritum, & commendat magis charitatem eius ergo nos, & perfectum influxum, quem in nos habet, ut caput in membra, & perfectiore rationem iustitiae continet: ac denique supra citatis Scripturis & Concilijs consentaneum est. Et confirmari etiam potest ex tractatis de satisfactione Christi & nostra, quæ in illa fundatur, supra q. 1. art. 2. Sine causa ergo Palud. in 4. distin. 20. q. 4. num. 14. quem Antoni, sequitur 1. par.

*Palud.
Antoni.*

A tit. 10. cap. 3. §. 1. negat remitti nobis temporales ex merito Christi, sed ex liberali remissione Dei. *Quia alias, inquit, in nullo est Dei nobis sum liberalis.* Quæ sententia eo absurdior mihi videtur, quo ipsi loquuntur de remissione, quæ sit in sacramentis: nam certissimum est, omnem effectum sacramentorum esse ex Christi meritis, ut supra dixi. Et ratio eorum nullius momentum est, nam major liberalitas Dei est dare nobis Christi merita, & satisfactionem, & propterea remittere nobis penam, quam eandem penam nobis gratis condona.

Dicit aliquis. Si meritum Christi simul concurrit cum nostra satisfactione ad eundem effectum, vel utrumque imperfecto modo concurrit, vel alterum redundat. Responderetur, negando consequentiam, concurrens enim ut cause diuersorum generum meritum enim Christi per se sufficiens est, tamen in hoc maxime reluet eius sufficientia & perfectio, quod & suum effectum habet, & non ex aliud nostra opera, merita, & satisfactiones, sed illi potius vim & efficaciam tribuit, unde possunt diei concurrere, ut causa diuersorum generum, universalis & proxima, quæ in suo ordine perfecte existunt. Errant igitur nostri temporis hæreses, qui meritum Christi dicunt nostrum excludere, & si nostrum assertur, obfuscar Christi merita: potius enim in meritum Christi infert nostrum, tanquam causa effectum: & nostrum, ut Concil. Trident. dixit, manifestat, & illustrat gloriam meritorum Christi.

Vtrum tandem quære aliquis, ut remissio penæ, quæ sit in purgatorio, sit etiam effectus meritorum Christi. De hac re dictum est supra disp. 4. sect. 11. Nunc breuiter responderetur, quando posse admittritur per indulgentias vel satisfactions vitiorum, sine dubio est effectus meritorum Christi, iuxta dicta in conclusione ultima, est enim eadem ratio: illa vero quæ potius est solatio, quam remissio penæ, quia sit per condignum satisfactionem, non est cur effectus meritorum Christi, quia ibi homo soluit Deo quantum penæ debet. Addit tamen Vega Vega, lib. 15. in Trident. cap. 10. etiæ illis animabus propte meritum Christi, ut cum illis remissius agatur, & circa condignum puniantur. Sed non est intelligendum prater illam penam, quæ interdum remittitur in purgatorio per suffragia Ecclesie, interdum etiam remitti aliquæ penam propter merita Christi immedie applicata ex voluntate Dei absque illo medio. Hoc enim neque fundamentum habet, nec verissimum mihi videtur: cur enim Deus potest remitteret illam penam, quam non remittit quia ab astulit culpam, cum supponatur, nullum aliud medium esse applicatum homini ad remissionem talis penæ? Solum ergo intelligi potest in ipsa remissione culpe, quando reatus penæ exterminatur in temporalem, propter merita Christi fieri, ut mutatio fiat in minorem penam, quam fieri ceteris paribus, si non esset fundata in meritis Christi. Et hæc sensus habet illam probabilitatem, quam dixi explicando conclusionem tertiam, & hodie modo, si fortasse penæ purgatorio propter Christum, maior est, non est propter remissionem, quæ ibi fiat, sed propter illam, quæ in hac vita facta supponitur. Et propter similem rationem non video quid difficultatis habeat, vel quid sit, quod in comedendo loco capit. 11. Vega contendit, postquam anima est perfecte purgata, in digere noua applicatione meritorum Christi, ut in beatitudinem introducatur: si enim contendat, ipsam collationem gloriam esse effectum meritorum Christi, illud quidem est verum, & à nobis iam probatum: si vero contendat, nouam aliam applicationem meritorum esse necessariam, superuacuum est, & sine fundamento assertum: illa enim applicatio tunc propriæ facta est, quando homini datum est per se ipsum ad gloriam incipit.

Incipit autem habere effectum, quando beatitudo A inter ipsas res creatas unam esse radicem, aut rationem alterius. Respondeo, non hoc solum probari, sed etiam respectu voluntatis diuina habere quan-

SECTIO IV.

Vtrum Christus Dominus meruerit hominum electionem, & prædestinationem.

IN superioribus dictum est de effectibus prædestinationis, & gratiae creationisque, quæ propter Christum Deus nobis confert, nunc dicendum est de prædestinatione ipsa, & electione, quam aliqui (nec immrito) *gratiam incretam vocant*, eo quod non solum confitat in beneficio aliquo creato nobis collato, sed in ipsiusmodi actibus increatis intellectus diuini & voluntatis, prout ad electos & prædestinatos libere terminantur.

Hinc modernus quidam Theologus hanc questionem attingens, non solum falsum, sed & improbabile, minimè potum aut securum existimat esse, dicere hanc gratiam diuinæ electionis aut prædestinationis, in hac proprietate sumptum, posse cadere sub merito, quia alias dari posset causa actus diuinæ voluntatis ex parte eius, quod est impossibile, cum actus ille increatus sit, ut recte notauit D. Thom. i. p. q. 19. art. 5. & q. 24. art. 4. qui hac ratione docet, ex parte diuina actus prædestinationis Christi non esse causam nostrę prædestinationis, tum quia eodem actu prædestinamus nos, quo fuit Christus prædestinatus, tum etiam, quia actus diuini non potest dari causa.

Veruntamen, quod ad questionem de possibili spectat, nemini dubium esse potest, quin diuina benevolentia & voluntas libera, quoad liberam determinationem ad aliquod obiectum creatum possit caderi sub merito; & hoc supponunt omnes autores, qui admittunt causam aliquam vel rationem electionis diuinæ in prædestinationis; & qui hanc negant de facto, nunquam in eo fundant suam sententiam, quod sit impossibile meritum electionis, sed alii rationibus videntur. Præterea omnes Theologi docent, & videtur per se notum, posse dari ex parte obiecti creati rationem aliquam per se motuum alicuius decreti liberi diuinæ voluntatis. Id que expresse docet D. Thom. i. cont. Gent. cap. 86. & 87. ubi idem sentit, & declarat Ferrar. tenetq. idem Greg. in j. distin. 40. art. 2. Durand. distin. 41. q. 2. Gab. quest. vniue. in init. Gaspar. Cassal. lib. i. de quadruplici. iust. cap. 4. & moderni scriptores in. p. D. Thom. quest. 19. art. 5. & quest. 23. art. 5. Et ratio est, quia, licet decretum liberum diuina voluntatis nihil addat reale ipsi actui necessario eiusdem diuinæ voluntatis, iuxta veriorem sententiam, nihilominus per illud vere Deus vult libere tale obiectum creatum; & ut id velit, licet prima ratio sit bonitas eius, ex parte tamen obiecti potest interdum considerare priorem aliquam rationem, ob quam id velit: hoc enim imperfectionem nullam inuoluit, nec dependentiam aut causalitatem veram alicuius rei, quæ in Deo sit; & alioqui est necessarium, ut aliqua conditio vel actio creaturæ possit esse ratio vera alterius effectus diuini, non solum per modum finis, cuius gratia aliiquid fit, sed etiam per modum meriti, aut alterius principij ex se postulantis talem effectum. Quod in effectibus diuinæ prouidentiaz frequenter inueniunt certissimum est: sic enim Deus dicitur quandam rationem iustitiae seruare in con-naturalibus rerum proprietatibus conferendis, ac distribuendis: sol etenim, quem in tali natura Deus condere decrevit, quasi iure suo postulat à Deo lucem, ignis calorem, calor concursum ad calefaciendum, lux ad illuminandum, &c. In rebus item & actionibus moralibus id clarius conspicitur: peccatum enim ab homine commissum, exigit à Deo, postulaque vindictam; bonum autem opus postulat præmium. Dices, his rationibus solum ostendi,

inter ipsas res creatas unam esse radicem, aut rationem alterius. Respondeo, non hoc solum probari, sed etiam respectu voluntatis diuina habere quan-dam rationem motiu inclinantis, allicantis illam ad volendum hoc vel illud. Quod patet primo ex modo loquendi Scripturæ, Ioan. enim 10. ait Chri-stus, Propter me diligis Pater, quia ego pono animam meam, Chrystos. Euthym. & alij expoñentes aduer-tunt, licet, in Christo sint plures aliae rationes, propter quas à Patre diligitur, propter hanc tamen rationem maxime diligit, quod sponte sua mortem appetit, ut Patri obediret. Huc etiam spectant illa Christi verba, Qui diligit me, diligitur a Patre nostro, & illa, Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & Pater meus diligit eum, & ad eum venientem, &c. hæc enim & familia non solum concomitantiam signi-ficant, sed etiam rationem diuinæ electionis erga nos.

Secundo idem declaratur, quia Deus interdum confert creature suam dilectionem ac benevolen-tiam ex solo suo beneplacito a liberalitate; & tunc non datur ratio electionis ex parte creaturæ: inter-dum vero confert Deus hanc dilectionem aut b-e-nevolentiam per modum cuiusdam iustæ distribu-tionis, vt in naturalibus aliter vult ornare colos, quam terram, quia vult seruare vniuersitatem nature id, quod ei est aliquo modo debitum; & in mora-libus, pro ratione melioris dispositionis, vel maioris meriti, maiorem gratiam confert, atque adeo magis amat amiciziam amorem. Igitur aliqua voluntas vel amor Dei habet rationem aliquam ex parte crea-turæ, ob quam ipsa diuina dilectio tali modo ad talē creaturam terminatur. Probatur hæc vltima con-sequentia, quia voluntas iusta eo modo, quo iusti-tia rationem habet, respicit ius alterius, & rationem ac motuum, in quo fundatur, nec potest in alio di-stingui voluntas mere liberalis à voluntate iusta.

Tertio idem probatur ex effectibus diuinæ vo-luntatis, & principio eorum: nam homo meretur à Deo maiorem gratiam, vel alia similia dona: ergo meretur, ut Deus velit conferre ei talen gratiam. Patet consequentia, quia Deus non confert hoc do-num nisi volens, & eo modo, quo vult, confert: ergo non potest quis mereri effectum ipsum, nisi meretur, ut Deus velit illum donare, seu efficeret, nō si meretur effectum, meretur etiam illius effectio-nem: ergo & actum ad tales effectiones terminatum, seu quod actus voluntatis ad tales effectio-nem terminetur. Sicut inter homines, si ergo mereror, vt Rex conferat tale beneficium, certe mereror, vt velit conferre: neque intelligi potest, ut aliquis mereatur aliquod præmium, quin mereatur quidquid ad illud necessarium est, quando id non præsupponitur, ut superius etiam attigit disput. 4. sed. 4. Et in merito penitentia clarius perspicitur, quod enim quis per peccata sua meretur æternam penam, non solum meretur penam ipsam, sed etiam ut Deus velit illam conferre, quia Deus ex se ne-minem vult perire, sed solum ob homini demeritum, iuxta illud, Deus non vult mortem peccatoris, seu Deus mortem non fecit. Vnde Damasc. lib. 2. cap. 29. & 30. recte distinguunt, quædam Deum velle ex se solo, quædam vero ex nobis, seu nostris actibus & meritis inclinatum. Non est ergo dubium, quin possit dari meritum diuinæ voluntatis, ut libere terminata ad creaturam: nam meritum non est causa pro-pria ac physica, sed tantum ratione motiva, quæ co-gnita à Deo, illum mouet metaphoricæ, seu inclinat ad hoc vel illud volendum. Neque D. Thom. in hoc sensu negat, dari causam diuinæ electionis ex parte actus diuini, sed loquitur in primis de causa proprie & in rigore sumpta, quo sensu impossibile est dari causam diuinæ voluntatis, aut actus eius, qui secundū se omnino increatus est, & improductus: vt ve-rolibere terminatur ad obiectum creatū, nihil reale additur

Prima ques-tionis.
Medina hic
q. 19. aub.
q. 1.

Festus de
predicis
provenientia
sudicium.

Obiectus
enca alti-
tudis
deter-
siliber
volun-
tatis
effe-
jocifl crea-
tura.

In natura
liberis pa-
tienti.

additur ei, quod propriam causam habere possit, sed èminentia ac mirabil modo sine via additione, vel mutatione reali, atque adeo sine via vera causalitate, ad hanc vel illa obiecta libere terminatur. Deinde lequitur de actu diuino secundum se, & ab eo excludit illam causalitatem, quæ in nobis esse solet inter ipsos actus voluntatis, quatenus unus ab alio oritur, ut electio ab intentione: & sic negat Diuus Thomas, Deum velle unum, quia vult aliud, quia hæc locutio in rigore indicat causalitatem inter ipsos actus: non tamen negat Diuus Thomas, quin actus diuinæ voluntatis, ut libere terminatus ad creaturem, possit dari aliqua ratio, interdum ex parte ipsius Dei, interdum vero ex parte creature: & in dicto libro tertio contra gentes, utramque sa-
tis aperte docet, nam caput. 86. concedit dari ratio-
nem, cap. vero 87. & 88. negat dari causam voluntatis diuinæ: una vero ex rationibus diuinæ voluntatis potest esse meritum, ut satis declaratum est, & per se videtur notum, quia non est maior repugnan-
tia in hac ratione, quam in ceteris. Et hinc etiam sit,
vt, licet secundum rem non possit unus actus diuinæ voluntatis esse alterius causa, secundum rationem tamè, sicut unum attributum est ratio alterius, verbi gratia, intellectus voluntatis, & immaterialitas im-
mortalitatis, ita actus voluntatis diuinæ, ut terminatus ad unum obiectum, est ratio cur terminetur
ad aliud.

Hac ergo veritate supposita de possibili, superest quæstio præcipue à nobis intenta, an de facto Christus nobis meruerit electionem & prædestinationem, id est, an Deus in exterritate sua nos elegit in tuens ad merita Christi futura, iam prouisa & præcognita. In qua reduta sunt sententiae: prior negat meruisse Christum nobis exterram electionem, aut prædestinationem. Ita tenet expresse Sonnius lib. tertio de demonstratione religionis Chri-
stianæ, tractatu tertio, capitul. 19, & Adamus exponens id ad Ephesios 1. Elegit nos in ipso, &c. Ean-
dem sententiam doceant necesse est, qui negant, meruisse nobis Christum omnes disputationes re-
motas ad gratiam iustificationem: nam inde fit, non meruisse nobis omnes effectus prædestinationis no-
stræ, & consequenter nec prædestinationem ipsam, nec electionem: quæ (ut supponimus) anterior est secundum rationem, & radix totius prædestina-
tionis, omniumque effectuum eius. Prædestina-
tio autem, ut minimum, includit rationem omniū mediorum particularium, seu propriorum, per quæ electus infallibiliter producitur ad regnum cœlorum: ideoque nemo potest mereri totam prædestinationem, nisi hos omnes effectus, seu media mereatur: & quia nos non meremur hæc omnia beneficia, ideo neque nostram præ-
destinationem meremur: idem ergo necesse est de Christo sentiant, qui ipsum hæc omnia bona nobis meruisse negant. Kursus, qui putant hominum elec-
tionem secundum rationem antecedisse præscientiam originalis peccati, CHRISTI vero præ-
destinationem posteriorem fuisse, necesse est, doceant, hominum electionem non fuisse intuitu meritorum Christi, sed ex sola voluntate diuinæ, quia in eo signo, in quo ponunt, Deum elegi: prædesti-
natos, nondum intelligunt, ut habentem in sua præ-
scientia merita Christi præsentia. Atque ita sentie Capro. in 3. distinct. 1. quæstione vñica, articu. 3. ad 1. & 3. Scoti cont. 1. conclu. qui indifferenter loqui-
tur de electione & prædestinatione nostra, potissimum tamen videtur intelligendus de electione, nam prædestination, cum stiratio mediorum, non potuit ante præsumum originalis peccatum comple-
ri, licet inchoari potuerit, ut more nostro loqua-
mur. Denique hanc sententiam tenet Scotus in 3.
distinctione 19. quæstione vñica, ad quoddam argu-
mentum, ante solut. princip. argumentorum. Et fundari

A in eo videtur, quod electio prædestinationum simu-
cum Christi prædestinatione antecedit originale
peccatum: Christus autem non est ordinatus ad me-
rendum nobis: donec lapsus primi hominis præ-
sus est.

Secunda sententia absolute docet, Christum me-
ruisse nobis prædestinationem & electionem ad glo-
riam. Hanc opinionem tenent ex modernis aucto-
ribus Catherin. opuscul. de exim. Christi prædest. Vega
lib. 4. in Trident. cap. 5. Albert. Pighius lib. 8. de libe-
rio arbitrio, cap. 1. 2. & 3. & lib. 10. cap. 1. Ex antiquis
vero scholasticis citantur pro hac sententia Diuus
Thomas infra quæst. 24. artic. 4. & in 3. distinct. 16.
quæstione 3. & super ad Ephesios 1. lectione 5. Alen.
3. parte quæstione 3. membro 5. Durandus 3. distinc-
tio. 10. quæstione 3. sed hi autores obscure loquuntur,
& facile possunt in utramque partem induci.
Nihilominus hæc sententia his temporibus recepi-
tissima est, & maiorem haberet pietatem, & probabi-
litatem: ea igitur nobis probanda est, & declaranda.
Quia vero confuse tractari solet, eo quod non di-
stinguitur prædestinationem, quæcūm includit, vel di-
cit actum intellectus, ab electione seu dilectione,
quam dicit vel supponit in voluntate, quæ duo non
sunt modo, & ordine rationis ab omnibus in
DEO concipiuntur; & constituuntur: & ideo bre-
uiter supponere oportet id, quod in hacre probabili-
bus existimamus: Ante omnem igitur actum ad
prædestinationem proprie pertinentem, ordinare-
tionis antecedit scientia diuina, tam simplicis in-
telligentiæ, quam conditionata, quæ nouit infinitos
mundos, quos procreare posset, & infinitos mo-
dos, quibus in hoc mundo possit gubernare homi-
nes, eisque de mediis ad vitam æternam consequen-
dam prouidere: & in singulis agnoscit, quid omnes
homines acturi essent, si eum his vel illis circumstan-
tijs, ant mediis crearentur, vel gubernarentur. De
hac igitur præscientia non potest quæstio præ-
dicta intelligi, quia hæc non potest cader sub merito,
tum quia, supposita veritate obiecti, necessaria est in
Deo, tum quia ex vi illius, Deus nullum bonum
conferit creaturæ, nec videt aliquid, ut absolute fu-
turum, meritem autem & necesse est, ut vel iam sit,
vel saltem futurum præsciatur, & illi responderet
beneficiū aliquod, quod Deus conseruationis
meriti.

E Post hanc scientiam subsequitur decretum ali-
quod diuinæ voluntatis, quo huius mundi crea-
tionem pra alijs elegit, vel quo voluit homines ad su-
pernaturalem beatitudinem ordinare sufficienter,
aut efficaciter, per hæc vel illa media. Et in hoc actu
censetur ab aliquibus consummata prædestinatio:
alij vero cum D. Thoma existimant post hanc vo-
luntatem subsequi, secundum rationem in diuino
intellectu imperium efficax, vel iudicium prædi-
cum, præcipiens & dictans absolute de agendis, &
ordinans totam seriem mediiorum, quibus præ-
stabilitus perducitur ad regnum, in qua intellectus
ordinationis seu ratione prædestinationem confi-
tuunt. Dicendum ergo est primo de his, quæ in vo-
luntate præcedunt, deinde de his, quæ in intellectu
subsequuntur.

Distingunt aliqui in voluntate diuinæ duplices
actus circa hominum salutem: quosdam dicunt se
generales, ut est voluntas ordinandi omnes ho-
mines per sufficientia media ad supernaturalem
beatitudinem, quæ voluntas ordinare rationis intel-
ligitur esse prima erga homines, & antecedens
præscientiam originalis peccati. Alia item est vo-
luntas generalis, quæ subsequitur est præscientiam
originalis peccati, quæ Deus voluit omnes homi-
nes lapsos reparare, & quantum in ipso est, saluos
facere, iuxta illud 2. ad Timotheum, DEVS vult o-
mnes homines saluos fieri, quod ad utramque volunta-
tem referri potest. Alios actus dicunt esse speciales,
& parti-

& particuliāres, ut est electio, & dilectio efficax Petri; A v.g. vel Pauli, qua Deus ante omnia eius merita pra-
uisa, ex sola sua liberali voluntate illum eligit, & ef-
ficiter definit, ut salvetur. In priorib. ergo voluntati-
bus generalibus dicunt, non habuisse Deum respe-
ctum vnum ad merita Christi preuisa, in particulari
autem vniuersaliter electione habuisse, atq[ue] ita pro-
pter Christi merita omnes praedestinatos elegisse.
De his posteriori parte dicimus postea. Prioris au-
tem fundamentum est, quia voluntas illa generalis
diligendi homines per sufficientia media ad vitam
eternam, non supponit præscita Christi merita fu-
tura. ergo non potuit habere intuitu illorum, seu
propter illa. Consequens est euidentis, quia causa
meritorum, vt sepe in superioribus dictum est, sup-
poni debet, vel ipsa, vel saltem in præscientia præ-
matis. Antecedens autem dupli ratione declaratur.
Prima est, quia Deus in primo illo signo ratio-
nis, in quo voluit Vniuersum perfectum condere, &
in quo voluit Christum vt caput, & cetera vt mem-
bra, vel vt res, quæ illi deseruirent, in illo (inquam)
eodem signo voluit homines procreare propter su-
pernaturalem beatitudinem asequandam, & ita in
illo etiam habuit illam voluntatem generalem: sed
in illo signo nondum intelligitur habere præscien-
tiā meritorum Christi. ergo illa voluntas est: non
potuit ex merito Christi, Confirmatur & declara-
tur ex differentia inter causam finalē, vel exem-
plare respectu cause meritorum, nam finis non est
necessus: vt supponatur existens, neq[ue] in re, neque in
præscientia causa operantis seu voluntatis, sed satis
est, quod præcognoscatur possibilis, vt aliquid pos-
sit in illum ordinari, vel ut ipse possit intendi per ta-
lia media, vel sufficienter, vel efficaciter uno actu
perfecto: & idem est in causa exemplari, quæ in hac
conditione finem imitatur. At vero causa merito-
rum, quæ in hoc similius est efficienti, supponi debe-
re existens, vel in se, vel saltem in præscientia eius, qui
ex præscientia meriti inclinatur ad aliquid volen-
dum & ideo Deus, licet uno actu voluerit Christum
& alios homines, vel angelos ad esse, vel ad gloriam
ordinare, potius nihilominus intendere Christum
ad finem vel exemplarū aliorum, non tamen potuit
ex merito Christi illam generalē voluntatem erga
homines habere. Secunda ratio est, quia meri-
tum Christi respectu hominum supponit voluntati-
tem illam generalē ordinandi homines ad glori-
am per sufficiētes causas, quarum vna fuit merito
Christi: Atq[ue] ideo Christus nobis meruit, quia Deus
voluit, vt nobis mereretur: non ergo potuit Deus
hoc velle propter meritum eiusdem Christi, cum
omne meritum talē voluntatē supponat, præ-
fertim eum supra disput. 39. ostensum sit, omne me-
ritum proprium de iustitia coram Deo, supponere
ordinationem diuinam circa tale meritum: sed De-
us voluit Christum nobis mereri, quia voluit, quan-
tum in se est, nobis gloriam conferre, nam illud me-
ritum comparatur ad hanc gloriam, sicut medium
ad finem: hullo ergo modo potuit illa generalis Dei
voluntas in hoc merito fundari, sicut prima volun-
tas finis non potest fundari in medio, & hoc etiam
est differentia inter finem & exemplarū respectu cau-
se meritorum. Nam, vt Christus sit finis gloriae alio-
rum hominum, non prærequirit aliam ordinatio-
nem diuinam, sed illomet actu, quo voluit Deus or-
dinare homines ad gloriam, id ordinavit etiam ad
honorem Christi, & è contrario, volendo Christum,
voluit eum vt finem & caput aliorum hominum.
Similiter, vt Christus sit exemplarū, non supponitur
alia ordinatio, sed ex vi sua intrinseca perfectionis,
quam habet per gratiam vniōnis, & alias, quæ hanc
consequuntur, natus est esse exemplarū gloriae alio-
rum, & ita hæc omnia habet ex vi sua primarię præ-
destinationis. At vero, quod sit causa meritorum de
facto, habet ex speciali ordinatione diuinā, quæ né-

Fr. Suarez Tom. I.

cessariū est posterior, quam generalis ordinatio ho-
minum ad gloriam, vt ostensum est, & ideo licet
hæc generalis voluntas seu ordinatio potuerit re-
spicer Christum, vt finem, & exemplar gloriae ho-
minum, non tamen potuit in ipso, vt in causa meri-
torum, fundari. Itaque Christus sub ratione meren-
tis hominibus habet rationem medię ad gloriam
hominum, & ideo supponit in Deo aliquam intentionem
huius gloriae, saltem per voluntatem illam
generalem, & ideo fieri non potest, vt talis intentio
seu voluntas in eodem Christi merito fundetur, nec
quod supponat illud utrabsolute futurum & præsci-
tum.

Diccas. Quamvis hæc rationes recte procedant de
priori voluntate generali ordinandi homines ad æ-
ternam gloriam, tamen de posteriori voluntate re-
parandi hominem lapsum non ita procedere per se
conatur, quia hæc voluntas iam supponit ordinatio-
nem meritorum Christi Domini, & præscientiam
eorum, præterim iuxta nostram sententiam, quod
Christus fuerit primus omnium, & ante præsum
originale peccatum prædestinatus, & quod ex me-
rito eius præsumo fuerit data gracia hominibus in
statu innocentia: iam ergo intelligitur suffi-
cienter præsota merita Christi respectu hominum vt
propter illa potuerit Deus velle homines reparare
per eundem Christum. Respondent autores præ-
dictæ sententiaz, verum quidem esse rationem fa-
ciam præcisè sumptam, non habere eandem vim
de hæc posteriori voluntate: nihilominus, seruata
proportione, esse applicandum: quia ante præsum
originale peccatum solum fuit Christus ordi-
natus ad merendum hominibus ea media gratia, &
supernaturalis prouidentia, quæ statu innocentiæ
fuerint consentanea, non vero vt esset vniuersalis
medicina peccati totius naturæ, nam circa hoc nihil
intelligimus voluisse Deum statuere ante præsum
originales peccatum. Hac ergo ratione posteri-
or voluntas, quam Deus habuit redimendi homi-
num, non potuit in merito Christi vt præsumo fun-
dari, sed Deus sua voluntate ordinavit vt Christus
veniret in carne passibili ad redimendos homines.
Quod autem hoc ita sit, non potest euidenter pro-
bari, quia pender ex libera voluntate Dei, qui varijs
modis potuit hæc omnia intendere, & prouidere:
est autem consuetudinem diuinæ Scripturæ, ex qua
diuina voluntas nobis innotescit. Nam diuina
Scriptura soli misericordiaz, ac dilectioni, & libe-
ralitati Dei tribuit hoc decretum redimendi homi-
nes, non vero iustitiaz Christi, vt Ioannis tertio, Sic
Deus dixit mundum, &c. Ad Ephesios secundo.
Deus autem, qui dues est in misericordia, propter nim-
iam charitatem suam, qua dixit nos, cum essemus mor-
tui peccato, coniunctivit nos Christo. Rom. 5. Com-
mendat autem charitatem suam Deus, quia, cum adhuc
peccatoris essemus, &c. Quem locum tractans Au-
gustinus, tractatione 110. in Ioann. dicit, Non ita
Christus nos Patri reconciliavit, vt inciperemus amare, quos
oderat, sicut reconciliavit inimicū inimico, vt deinde
sint amici, & inueniē diligēti qui oderant inimicū. Sed
iam nos diligēti reconciliati sumus ei, cum quo proper
peccatum inimicū habebamus. Igitur ex sententia
Augustini prius intelligitur Deus dixisse nos, quā
Christus nos ei reconciliauerit, illa autem dilectio
non est alia, nisi quā nos lapsos in culpam gratis
voluit reparare: in qua re humana natura maiore
rem gratiam à Deo recipit, quam angelica, vt
in fine illius tractatus idem Augustinus declarat,
docens, non posse id nisi diuinæ gratia, ac libe-
ralitati attribui. Et confirmari tandem potest,
quia vel Christus prædestinatus fuit primo in reme-
diū peccati, & post illud in Adamo præsum
vel per se fuit primario volitus ac prædestinatus:
si primum dicatur, manifeste concluditur, sicut
Christus non fuit causa sua prædestinationis, ita

iii neg

nec illius voluntatis, qua destinatus est ad nos redi-mendum: ergo neque illius, qua Deus voluit gene-ratim nos redimere, haec enim aut antecedit illam, aut in ea includitur, seu non est alia, quam illa. Deus enim, qui simul ac perfecte vult finem & medium, volendo nos redimere, voluit per Christum redi-mere. Si vero dicamus, Christum absolute & per se fuisse prius prædestinatum, saltem fatendum nobis est, ad officium Redemptoris, & ad sumendum carnem passibilem, non esse destinatum nisi occasi-one peccati, & illo præuiso, quam secundariam (vt ita dicam) prædestinationem seu ordinationem Christus sibi non meruit, non enim sibi meruit ut haberet corpus passibile, sed ex diuina tantum or-dinatione id habuit, vt illis verbis colligitur, *Corpus autem adaptasti mihi*, ad Hebreos 10. Psalmo 39. Vnde ipse Christus Dominus nunquam suis meritis, sed beneplacito Patris, ordinationem mortis sua attribuit: tota ergo haec mirabilis prouidentia, quam Deus habuit in hominum redemptione, quoad primam suam originem, primumq[ue] decretum diuina voluntatis, a quo tota procedit, non habuit ortum ex Christi voluntate aut merito, sed solum ex vo-luntate diuina.

Hæc sententia sic exposta, est satis probabilis, mihiique aliquando placuit, & vera visa est. Nunc vero nonnullæ difficultates circa illam occurruunt. Prima est, quia in toto hoc disuersu supponi vide-tur, habere Deum has voluntates vniuersales, & quasi abstractas & confusas ex parte obiecti: quod tamen falsum esse videtur. Quia Deus, sicut dicitur, **A**ttissime omnia cognoscit, ita & vult: vnde, sicut non cognovit ea, qua communia sunt omnibus hominibus, aliquo communis & confuso conce-pitu, sicut nos, sed intuendo distincte omnia sin-gularia, & quid in unoquoque est simile alteri: quia omnis aliis cognitionis modus includit imperfec-tionem DEO repugnantem. Item non vult ea, quæ sunt communia omnibus hominibus, nisi volendo simul singulis hominibus tale bonum, vel volendo aliquam causam individuam & par-ticularem in suo esse, vniuersalem vero in sua vir-tute, & utilitate, volendo (inquam) illam, vt vniuer-salem in causando, & vt beneficiat omnibus: hic enim modus volendi est sufficiens, & perfectus, aliis vero, & necessariis non est, & in imperfectionem inuoluit. Quod autem in disuersu factò id quod D dixi de voluntate confusa & vniuersali supponatur, satis constat ex ipsiusmet sententiæ expositiōne, quia aliqui non oportet distinguere inter ge-neralē illam voluntatem, & particularē, quas Deus habet circa singulorum hominum salutem, imo nec satis intelligi posset talis distinc-tio: in quo enim distinguuntur duæ illæ voluntates, si virra-que circa singularia illa distinctor versatur? supponit ergo necessaria illa sententia, priores illas vo-luntates versari circa homines in communi, seu circa naturam humanam vniuerse sumptam. Deinde declaratur in hunc modum, nam circa Petrum, verbi gratia, quem suppono esse prædestinatum, Deus habuit efficacem voluntatem, qui illum ad gloriam elegit: aut ergo habuit circa eundem aliam priorem voluntatem, qua voluit illum ad gloriam ordinare, vel nullam aliam habuit. Si hoc secun-dum dicatur, sequitur, non habuisse Deum illam ge-neralē voluntatem circa omnes homines, & con-sequenter sequitur, circa nullum hominem habuisse talē voluntatem generalē, sed solum circa singulos habuisse voluntatem efficacem, vel ante-cedentem seu inefficacem de vniuersisque statu & salute. Si vero dicatur primum, primo id superfluum est, quia in voluntate efficaci includuntur sufficiens: quid ergo necesse est actus multiplicare secundum rationem distinctos, & vnum singere priorem alio? Et deinde illa prior voluntas necessario debet in-

A telligi, non ut particularis ex parte obiecti, scilicet, Petri prædestinati, sed ut generalis erga homines, in quibus petras continetur: est ergo talis voluntas v-niformis respectu omnium, & ex se indifferens, & æqualis ad omnes, & consequenter quasi confusa & vniuersalis ex parte obiecti, quod videtur imperti-nens, & alienum à diuina perfectione. Tandem con-firmatur, quia alias, etiam circa electos, intelligentem est, prius Deum in communi & vniiformiter elegisse efficaciter tot homines ad gloriam, deinde hunc in particuliari elegisse ad tales gradum & di-gnitatem gratia & gloria, illum vero ad alium, & sic de singulis: quod si hoc est vanum & superflu-um, vt reuera est, idem erit dicendum de omni-hominibus. Atque ita sit, Deum nullum gene-ralē actum habuisse circa homines in communi, sed circa omnes & singulos sibi propositos distin-guitissime per suam infinitam cognitionem, habuisse tale decretum voluntatis dandi gloriam, quale ei pla-cuit, & hoc modo voltaisse omnes salvare, vel redi-mere, non per actum vniuersalem, seu confusum ex parte obiecti, sed per actum distincte cadente in singulos, non vniiformiter, & eodem modo, sed in-**C**xta liberam distributionem diuina voluntatis. Quia vero actus ille, prout ad hunc vel illum hominem terminatur, ratione à nobis distinguatur in plures, qui inter se conuenient in ratione voluntatis dandi gloriam, ideo de illa voluntate loquimur tanquam de uno actu terminato ad obiectum vniuersale, & abstractum, & ab illo actu intelliguntur profecta media generalia, ad omnium hominum salutem or-di-nata, cum tamen in re non sit nisi Dei voluntas ve-libre terminata ad singulorum hominum salutem iuxta beneplacitum suum.

Quod si hoc verum esse conuincitur, hinc uerius sequitur secunda difficultas circa prædictam sen-tentiam, nimirum, aut fundamenta, quibus nimirum inefficacia esse, aut probare, Christum non meruisse prædestinatis efficacem electionem ad gloriam, quod nec ab illa sententia admittitur, nec verum est, vt offendimus. Sequela probatur primo, quia Deus non habuit circa electos, duos actus volendi co-or-dinare ad gloriam, sed simul vnico actu, & vna simplicissima terminatione libera voluit efficaciter & hunc & illum salvare, in tali gradu, & perfec-tione: ergo, si Christus non meruit primam ordina-tionem talium hominum ad beatitudinem, neque-tiam eorum electionem meruit. Rursus in eodem signo, in quo DEVS elegit hunc, & illum præde-stinatum, voluit antecedenter, seu ordinante suffi-cienter singulos reprobus ad gloriam, & per hanc modum generaliter voluit omnes homines salvare: ergo si hæc voluntas generalis, seu potius genera-tionis à nobis concepta, & declarata, non fuit exmeritis Christi, ergo nec illa voluntas, qua sufficiens or-dinavit singulos reprobus ad gloriam, fuit exmeritis **E**CHRISTI, nam est idem omnino actus, & in eodem signo: ergo pars ratione non meruit prædesti-natis electionem, seu ordinationem efficacem ad gloriam, nam simul & in eodem signo ratione intel-ligitur ille actus, vt terminatus ad singula obiecta, seu ad singulas personas, iuxta beneplacitum DEI. Vnde tandem argumentor à paritatem rationis, nam tota ratio, ob quam negatur Christus meruisse nobis ordinationem ad gloriam, vel ad redemptions, est, quia merita Christi non supponuntur præuisa, eo quod ordinatio Christi ad me-rendum hominibus præcedat visionem meritorum eius, & ante illam ordinationem Christi ad meritum, præcedat ordinatio hominum ad glo-riam, sed hæc ratio, si est efficax, & que procedit de efficacie electione prædestinatorum: ergo. Proba-tur minor, quia prædestinati simili codemque a-ctu cum Christo sunt efficaciter dilecti, & ad gloriam electi, & in eodem signo reprobi sunt sufficienter glo-

gloriam ordinati, per actum, quo vere Deus voluit A simplici seu antecedente voluntate eis dare gloriam, quantum in ipso esset, neque alio modo sunt omnes homines ordinati ad gloriam, quam per huiusmodi actus: sed in eo signo nondum erant praesumta Christi, nec Christus ipse intelligitur ordinatus ad merendum hominibus, imo haec ordinatio non intelligitur profecta ex alia voluntate salvandi hominibus, nisi ex illa, qua respectu horum est electio efficax, respectu vero aliorum simplex affectus: ergo, si propter dictam causam Christus non meruit generalem ordinacionem hominum ad gloriam, nec etiam electionem praedestinatorum meriti potuit.

Propter has ergo difficultates videtur certe, non oportere in praesenti quæstione distinguere secundum rationem in diuina voluntate hos actus generales à particularibus, quia illi acti, prout à nobis vniuersaliter concipiuntur & significantur, non sunt formaliter in Deo, sed virtualiter, prout in ipsis particularibus includuntur, vel in medijs vniuersalibus, quæ Deus voluit proper salutem omnium hominum: vnde fit, eatenus posse assignari rationem horum actuum vniuersalium ex parte meriti Christi, quatenus potest assignari particularium omnium, ut ad singulorum hominum salutem terminatur. Sicut enim Aristoteles dixit, medicum non curare hominem, nisi in quantum curat Calliam, vel Socratem, ita nos dicere possumus, Christum non mereri homini, nisi in quantum meretur Petro, Paulo, &c. & Deum non velle salvare humanum genus, nisi in quantum vult salvare Adamum, & Euan, & hos particulares homines, qui de facto sunt ab eis propagandi: quapropter ratio motiva per modum meriti ad volendam hominum salutem, eadem necessaria esse debet, quia mouit Deum ad huius & illius salutem volendam: tota ergo quæstio renovatur ad particularē voluntatem, prout est electio huius vel illius, vel simplex affectus, seu conditionata voluntas, respectu aliorum. Videntur autem rationes facta simul coniuncte probare, non potuisse meritum Christi praesum est rationem talis voluntatis, etiam vt ad homines in particulari terminatur, quia ex una parte priores rationes recte vindicent procedere de voluntate Dei vniuersae concepta & significata, ex alia vero parte ostensum est, illam voluntatem non exerceri in re, nisi circa particularia, & non uno modo circa omnia, sed pro diuino beneplacito: concludunt ergo illæ rationes, non potuisse Christi meritum esse rationem electionis hominum.

Electione atque In hac re dicendum est primo. Illa singularis benevolenta, & dilectio, qua Deus ante præuisa hominum merita praedestinatos elegit ad gloriam, vt est electio horum praesiliis, non et ex meritis Christi, sed ex libertate diuinæ voluntatis. Probatur ex Paul. ad Eph. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, & infra subdit, Secundum propositum voluntatis sua: vbi electionem illam in solum cōfūlum voluntatis diuinæ refert: quis licet Deus electionem illam fecerit in Christo, quatenus eos, quos elegit, ad gloriam Christi ordinavit, vel fortassis etiam, quia propter merita Christi illos dilexit, tamē quod per eam voluntatem hi potius, quam illi fuerint electi, non fuit Christi meritum, sed consilium diuinæ voluntatis. Ex eodem sensu infra iterum subdit, In quo etiam nos forte vocati sumus, praedestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis sua. Ut enim significaret Paul. non fuisse hanc electionem ex viii meritis, nomine fortis vsus est. Propter hoc etiam Christus Ioan. 17. orans pro elec- tis, & praedestinatis, eos appellat datos sibi à Patre, scilicet per æternam electionem, vt exponit Adrian. Papa in epist. 1. ad Episcopos Hispanie, & indicant August. tract. 106. in Ioan. & Chrysost. homil. 80. in Fr. Suarez Tom. 1.

Ioan. cui consonat illud Isa. 8. Ecce ego & pueri, quos dedi mihi, quod in persona Christi dictum esse exponit Paul. ad Heb. 2. & hoc modo commode intellegitur illud verbum Christi Matth. 10. Sedere autem ad dexieram meam, vel sinistram non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à Patrem meo. Ratione probatur conclusio, quia Deus ab æterno elegit hos præ illis: si ergo hanc electionem & comparationem fecit propter Christi merita, oportebit intelligere præuidisse Deum Christum per humanam voluntatem dilectorum fuisse hos potius quam illos, & efficacius oblatum sua merita pro his, quam pro illis; & id eo elegisse hos, potius quam illos: nam si in meritis & voluntate Christi non præuidebat aliquam differentiam, seu personarum electionem, non potest intelligi quomodo propter Christi merita præuisa, voluntas Dei fuerit magis determinata ad hos eligendos, potius quam illos: sed ille ordo, seu modus electionis, neque est verus, nec conueniens, nec satis intelligi potest saltem circa omnes electos. Primum patet, quia non debuit voluntas diuinæ humanae conformari, sed potius humana diuina, non ergo ideo Deus elegit hos potius quam illos, quia Christus ut homo ita erat electurus, sed potius ideo Christus efficacius obtulit sua merita pro his, quam pro illis, quia cognovit Patrem suum ita eos elegisse, vt ex omnibus, quæ in fact. 2. adducta sunt comprobari potest, præterim ex toto cap. 17. Ioan. & illo dicto Hieronym. exponentis verba Isa. 35. Voluntas Domini in manu eius dirigetur, scilicet, quia quidquid Pater disponit, Christi virtutibus impletur. Et in huius etiam confirmationem adduci possunt omnia, quæ supra quæst. 18. tractata sunt de modo, quo diuina voluntas prædefinituit omnes actus humanae voluntatis Christi, & quo hæc illi libere conformabatur. Secundum patet, quia etiam si in alijs rebus admittetur, non omnem actum voluntatis humanae Christi fuisse à Deo prædefinitum prius ratione, quæ est prædictus, incredibile tamen est, negotium gravissimum diuine prævidentie, nimur electionem hominum, primo esse definitum per voluntatem humanaem, & non per diuinam, præterim cum Paulus hoc reputet esse vnum ex altissimis mysteriis sapientie, & scientie Dei. Tertium etiam facile constat, quia saltus circa homines, qui Christi incarnationem præcesserunt, non videtur posse intelligi ille modus electionis in humana Christi voluntate, sed solum conformitas cum diuina electione: quia circa præterita, quæ iam non cadunt sub potestatem hominis, non potest propriè cadere electio, qui enim intelligi potest, vt Christus in quantum homo elegerit sibi matrem, ex qua nasceretur. Et sic de alijs.

Dico quarto. Pie & probabilitate credi potest, il lammet voluntatem, qua Deus præelectus prædestinatos vt est efficax eorum dilectio, habuisse fundatum & rationem aliquam in meritis Christi præ uis. Prior pars declaratur, quia in hac diuina electione duo intelliguntur, alterum absolutum & intrinsecum, quod est velle efficaciter beatitudinem huic prædestinato, qui actus vt sic, dicitur proprie dilectio prædestinati: alterum est respectuum, & quasi extrinsecum, nimur quod alius non eodem modo diligatur, & consequenter, quod hic diligatur præ illo: quod includitur, & connotatur in nomine electionis. Quanquam ergo Christus non meruerit electionem, quantum ad hoc connotatum, quia non meruit defensionem, vel, vt ita dicam, non dilectionem aliorum, neque quod in particulari hic potius diligere: ut, quam alius: potuit tamen Christi meritum esse ratio, propter quam Deus absolute dilexit prædestinatos. Quod probari potest ex citatis verbis Pauli ad Ephes. 1. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, vt effemus sancti, vbi aperte loquitur de actu efficaci diuinæ voluntatis, quo ante præuisa electio.

August.
Hierony.Ambros.
Anselm.
D. Thom.
August.

2. Tim. 1.

D. Thom.
Ioan. 17.
August.
Hierony.

Ephes. 1.

Chrys.

Obiectio 1.

rum opera illos elegit, non quia futuri erant sancti, sed ut essent sancti, ut frequenter August. & Hieron., ibi, & cum eo alijs expositores ponderarunt. Quod vero loquatur de ipsa dilectione, seu voluntate efficacandi gloriam prædestinato, constat ex subiunctis verbis, *Vt iesmus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate, & ideo statim subiungit, qui prædestinatus nos per Iesum Christum in ipsum, quam totam expositionem indicauit ibi Ambrosius, & clarius docuerunt Ansel. & D. Tho., & August. lib. de Prædestinatione. Sanct. c. 17. & 18. & lib. de Correct. & gratia, c. 7 Ceterum autem est, cum Paulus dicit nos esse electos in Christo, loqui de hac electione quatenus est dilectione, seu quatenus per illam efficaciter ordinatur prædestinatus ad summum bonum obtinendum: nam sub alia ratione comparativa non poterat in Christum referri, ut satius explicatum est. Quid autem significet illa particula, *in ipso*, non satis constat ex dictis Patribus, & expositoribus. Ansel. tamen indicat significare habitudinem causa finalis, quod est verissimum, quia omnes electi propter honorem & gloriam Christi, secundum Deum electi sunt: unde statim Paulus subdit. *Prædestinauit nos per Iesum Christum in ipsum*, vbi particula, *per*, denotare videtur causam meritoriam, particula vero, *in*, causam finalis. Probabiliter vero exponi potest, particulam, *in ipso*, indicare causam meritoriam, necline causa prius dixisse, *in ipso*, postea, *in ipsum*, nam hoc posteriori dicendi modo, cum particula, *in*, accusatio adiungitur, recte denotat habitudinem ad finem, adiuncta vero ablativo, magis videtur significare fundamentum, & rationem illius dilectionis, atque adeo causam meritoriam. Vnde eodem dicendi modo statim subiungit, *In quo habemus redempcionem*, vbi evidenter significat causam meritoriam, sicut etiam inferius cum dicit, *In quo nos forte vocati sumus, & infra, In quo & vos credentes signati estis spiritu promissionis sancto*, quod etiam confirmat illud 2. ad Tim. 1. *Vocauit nos vocatione sua sancta, non secundum opera nostra sed secundum propositum suum & gratiam*, que data est nobis in Christo Iesu ante tempora ecularia. Vbi dilectionem hanc vocat propositum, & gratiam nobis in Christo ab eterno concessam, vt D. Thom. expavit. Facit etiam illud Ioan. 17. *Dilexisti eos (loquitur de prædestinatis) scilicet, pro quia, me dilexisti, ut Aug. notauit; & senit Hieron. lib. 2. contra Iouiniam, dicens*. Ideo nos diligit, quia filium dilexit Pater. Denique illa universalis propositio Pauli ad Ephes. 1. *Benedixit nos omni benedictione spirituali in celestibus in Christo*, etiam dilectionem hanc potest comprehendere, que maximum beneficium Dei est, & supradicta beneficiorum, & veluti aliarum omnium fons, & origo: vnde Chrysostom. homil. 1. super ad Ephes. inquit, *Per quem nos benedixit, per eundem nos elegit*. In quibus verbis indicat expositionem superiorum datum illius particula in Christo, vt æqualeat illi, per Christum, seu propter meritum Christi, & ita etiam legit & expohit Oecumenius, & Theophylactus. Et frequenter phrasit Scriptura, vt Threno, 4. Capitulo in peccata nostra, id est, propter peccata nostra. Ratio vero solum est, quia, considerato valore meritorum Christi, sufficiens sumus fuit ad hæc omnia nobis promerenda, considerato vero ordine diuinæ præscientiæ & voluntatis, facile etiam intelligi potest, præscientiam meritorum Christi antecelsisse hanc electionem prædestinatur, ut statim explicabo. Non est ergo cur negetur, hanc dilectionem habuisse fundatum in meritis Christi, cum hoc ad maiorem Christi gloriam pertineat, & magis ostendat in diuina prouidentia perfectam iustitiam, & misericordiam rationem.*

Sed contra, quia si Deus dilexit hos prædestinatos propter meritum Christi, ergo ante illam dilectionem supponit præsumum illud meritum ut ordinandum, seu offerendum à Christo pro illis eleboris potius quam pro alijs. Consequens est falsum &

A contra dicta. Respondetur negando consequentiam, satis est enim quod in illo signo prævidetur merita Christi, ut sufficiat rationem diligendi homines. Quod facile potest exemplo declarari: si enim dux aliquis vel miles bene meritus apud regem offerat sua merita, ut alicui ex filijs suis præmium liquod, vel dignitatem rex conferat: quamvis ipse non designet hunc filium, potius quam illum, sed ex voluntate principis talis electio fiat, nihilominus verisime dicitur, regem voluisse illi benefacere propter merita patris. Et in reprobatione hominum, ex probabilem sententiam Augustini est evidens exemplum: aliquos enim propter solum originale peccatum voluit Deus excludere à regno, quia illa est sufficiens ratio: quanquam compunctione facta non potuerit esse ratio, propter quam iste reprobatur potius quam alijs habens simile originale peccatum.

Sed hic occurruunt difficultates omnes in superioribus tactis. Prima est, quia non potuerunt Christi merita prævideri à Deo prius ratione, quam vellet electorum gloriam efficaciter dilectione: ergo non potuerunt illa merita esse ratio motiva ad talen electionem. Antecedens patet, tum quia simul omnino voluit Deus omnes prædestinatos cum Christo, in gloriam Christi: vnde, sicut merita Christi non potuerunt esse ratio motiva ad voluntum ipsum Christum, ita neq; ad voluntum alios prædestinatos. Tum etiam, quia prius ratione, quam Deus præsicerit Christi merita, voluit illa, & ordinare illa ad nullum commodum seu præmium, scilicet obligare sub conditione talium operum, ad tale præmium illi redendū in nobis, hæc enim omnia prærequisita sunt ad meritum, ut supradictum est: quia autem sunt prærequisita ad meritum, supponuntur ad præscientiam meriti futuri, nec possunt sub tale merito cadere. Rursus hæc ad voluntas meritorum Christi supponit electionem hominum prædestinatos, quia comparatur ad illam, sicut voluntas mediorum ad voluntatem finis: ergo de primo ad ultimum electione prædestinatorum non potuit supponere præscientiam meritorum Christi.

Secunda difficultas est, quia si Christus meruit prædestinatis electionem efficacem: ergo meritum probis eam dilectionem simplicem seu antecedentem, qua ad gloriam ordinata sunt, ex vi cuius dampnus insufficiat media ad gloriam consequendam, est enim ex qualis ratio: hoc autem fallsum est, quia vnum ex medijs sufficiens est, quæ ratione illi voluntatis Deus confert omnib; hominib; est ipsum Christi merito infinitum quod sufficiens non ergo potuit tale meritum esse ratio illius voluntatis.

Tertia difficultas est, quia ex his vltieris sequitur, absolute & simpliciter loquendo, Deum ordinasse homines ad gloriam, sine efficaciter sine sufficiet, ob Christi meritum, sequitur subinde illam Devoluntatem, qua voluit reparare humanam naturam lapsam, suffit ex meritis Christi prævisum, quia illa voluntas, vel includit in piori voluntate conrendi gloriam hominibus, vel certe secundum rationem est posterior illa, & consequenter multo magis cadit sub meritum Christi, quam illa, hæc autem quæ inferuntur, videretur falsa, satq; impugnata argumentis contraria sententia.

Ad has difficultates primum in genere concedo, omne Dei beneficium, omnemq; Dei benevolentiam erga homines, cui non repugnat supponi Christi merita, saltem in æternitate prævisa ut futura, fundari in eisdem meritis, seu ista merita ut prævisa sufficiant rationem, seu motuum talis beneficij ac benevolentie diuinæ. Hoc enim principium est sicut confessaneum Pauli ad Ephe. 1. ut supra tradidimus, estq; valde consonum dignitati Cl. r. l. & mentor eius. Deinde addo, non repugnare huic merito, quod Deus uno actu indivisiibili, & simul sub aliqua

con-

confideratione nos & Christum hinc elege-
gerit & præordinanter illum ad esse Filium Dei natu-
ralis, nos ad gloriam & felicitatem adoptuam. Nam
ille actus, ethi in se sit unus & simplex, potest terminari
ad unum obiectum ratione alterius, & ita prius
ratione potest terminari ad unum, quam ad aliud:
& hoc satis est, vt possit ad unum terminari ex præ-
scientia alterius, vt perse constat, & supra, quæst. i.
artic. 3 ad 4. Diuus Thomas attigit, & ibi late tractatum est. Ex hoc ergo capite non repugnat, vt, licet
Deus uno simplicissimo actu nos cum Christo ele-
gerit, & simul duratione, vel subsistendi consequen-
tia, quatenus hæc omnia voluit cum aliqua conne-
xione inter se, vt dicto art. 3 late tractatum est: non
repugnat (inquam) ex hoc solo capite, quod Christi
merita præuisa, sunt ratio illius voluntatis, ut ad ele-
ctos terminatur.

Solum ergo relinqui videtur difficultas illa de
ordine finis & medijs, nam cum merita Christi, ut ad
nostram gloriam ordinata, sint media, videtur sup-
ponere in Deo aliquam intentionem talis finis, cu-
ius ipsa ratio sint vlo modo ratio aut motiuum. Re-
spondent aliqui, licet in nobis voluntas finis sit prior
voluntate medijs, in Deo autem id non esse necessari-
um, in nobis enim ideo voluntas finis precedit, quia post illam voluntatem ex cogitanda sunt nobis
media, & facienda electio: in Deo autem non ita est,
sed ante omnem voluntatem supponitur præscien-
tia omnium mediorum, simul cum fine, & ideo non
est necesse, ut voluntas finis antecedat absolute &
simpliciter, sed sat est, ut in genere cause finalis ante-
cedat, medium autem poterit præcedere in genere
cause meritoria. Sed hoc non recte dictum est, pri-
mo, quia, formaliter ac per se loquendo, non ideo
voluntas finis antecedit electionem mediorum,
quia post illam voluntatem ex cogitantur media, &
inquiruntur, ac ponderantur, & ita paulatim ad elec-
tionem proceditur: tum quia, licet hic processus
sepe intercedat, quando illa antecessio est in tempo-
re ac duratione, tamen ad ordinem naturæ & ratio-
nis, quem nos inquirimus, non est necessarius: tum
etiam, quia interdum potest homo, prius quam eli-
git voluntatem finis, habere præmeditata, & opti-
me cognita omnia media possibilia, & nihilominus
si volitus est finem & medium, necesse est, ut à fine
incipiat, vel ordine nature, causalitate, vel rationis,
simul & uno fortasse actu in utrumque dedit, vel cer-
te ordine durationis, si pro sua libertate velit solum
circa alterum, suum actum exercere.

Secundo, quia, loquendo de ordine causalitatibus
inter res voluntas, vel de ordine rationis in ipso actu,
hæc enim tantum sunt que in diuina voluntate pos-
sunt considerari, iuxta hunc (inquam) ordinem, fi-
nis non solum est prior medio, in uno genere cause,
sed simpliciter in omni genere: nec intelligi potest,
quod medium ut medium, in aliquo genere prius
sit volitus: quia in quo cunq; signo, & in quo us gen-
ere, solum est volitus propter finem, alioqui non
est volitus ut medium: ergo, quo cunq; modo con-
sideretur, necesse est, ut voluntas finis ratione ante-
cedat.

Tertio videtur esse specialis ratio in merito, quia
meritum non potest esse in suo genere ratio motiens
& allicens voluntatem, si solum ut possibile, vel ut
futurum sub conditione, præcognoscatur, sed oportet,
ut videatur iam exhibatum, vel saltem præco-
gnoscatur ut absolute futurum, ergo præscientia il-
la, quæ antecedit omnem liberam Dei voluntatem,
non satis est ad rationem meriti, seu cause merito-
ria, licet sufficiat ad rationem finis vel exemplaris,
quia per illam scientiam non cognoscitur meritum,
nisi ut possibile, vel, ad summum, ut futurum sub
conditione, alioqui etiam possit proprium hominis
meritum sic præuisum, esse ratio sua electiois, &
prædestinationis, quod falso est. Igitur, antequam

Fr. Suarez Tom. 1.

A meritum moueat in ratione meriti, necesse est ut antecedat aliqua voluntas Dei, qua ordinat tale meri-
tum, & causas, ac principia eius: hæc igitur voluntas
etiam respectu Christi, necessaria fuit, & antecedit
simpliciter & in omni genere omnem causalitatem
moralem meritorum eius: sed in illa includetur, vel
supponitur voluntas dandi nobis gloriam, ut ostendit
sum est: ergo.

Aliter ergo respondendum videtur, negando, mé-
rita Christi tantum esse à Deo volita & ordinata, ut
media, per quæ homines consequantur gloriam, ad
quam præordinati supponantur: sed potius docen-
dum est, sicut voluit Deus Christum hominem Deum,
per se proper gloriam suam, ita etiam voluisse
eius merita, & valorem operum eius, propter per-
fectionem & excellentiam ipsiusmet Christi, ut esse
esser sufficiens causa, etiam in genere morali, seu mé-
riti, cuius intuitu & ratione posset Deus velle super-
naturalia dona conferre, quibus autem quomodo vel-
let, iuxta sua ditinæ sapientia dispositionem. Ita
que in eo primo signo, in quo Deus Christum volu-
it, non tantum voluit illum ut a peccato ad merendum
sed ut a merendum suo tempore, voluitque, ut ipsius
opera essent sufficiens ordinata ad rationem
meriti, quantum est ex parte ipsius DEI: vnde hoc
ipso quod Deus prædestinavit Christum tali modo,
taliq; voluntate, in ea voluntate prævidit futura ei
merita, propter quæ voluit alij benefacere magis
aut minus, iuxta beneplacitum suum. Rursus ante
hanc voluntatem Dei ut sic terminata ad Christum,
non est necesse intelligere priorem voluntatem ter-
minatam ad gloriam hominum, quia aliud est velle
Christum ut medium, aliud velle ipsum ut primam
causam in genere meriti: Deus autem hoc posteriori
modo voluit Christum in illo primo signo, non
priori, & ideo non oportet præintelligere illam ali-
am priorem voluntatem, quia, licet voluntas medijs
supponatur voluntatem finis, tamen voluntas cause
quaæ efficientis in suo genere non supponit volun-
tatem effectus, sed potest illam secum afferre. Sicut
etiam in eo signo, in quo voluit Deus Christum, vo-
luit illi communicare potentiam sciendi supernatu-
ralia opera, & miracula, non quia supponeretur in
Deo voluntas talium operum, & ideo voluerit com-
municare Christo illam potentiam ut medium ad
illa opera, sed potius, quia per se voluit communica-
re Christo illam perfectionem, ut esset in omni
genere cause perfectissima, quoad posset, causa: id-
eo ex ea voluntate consecutum est, vtea opera es-
sent possibilia, aut aliquando futura. Similiter in eo
signo prædestinavit Christum ut caput, quod
haberet influentiam non tam ut medium, neq; ex
priori voluntate influendi in alios, sed ut causam
præcipuum in eo ordine, ad quam consequuntur ra-
les effectus, idem ergo dicendum censeo de eius mé-
rito.

Atque hinc facile est ad singulas difficultates re-
spondere. Ad primam enim negatur assumptum,
nimurum, non potuisse merita Christi præuideri an-
te electionem prædestinatorum. Et ad primam proba-
tionem responderut, licet in quodam genere, seu
in subsistendi consequentia, simul fuerint prædesti-
nati omnes electi cum Christo, nihilominus in ali-
quo genere fuisset Christum alij præelectum, scilicet
in genere finis & exemplaris, & similiiter in gene-
re cause meritoria, quia ita voluit Deus simul Chri-
stum & alios, ut tamen voluerit Christum ut ratio-
nem volendi alios, & consequenter etiam voluerit
prius ratione merita Christi, eortumq; præuisionem,
quam aliorum electionem, quod respectu dilectionis
ipsiusmeritis Christi locum non habet, quia inuolu-
uit repugnantiam, quæ non inuoluit respectu ali-
orum. Ad aliam vero probationem iam declaratum
est, quomodo voluntas meritorum Christi non sup-
ponat electionem hominum.

Iii 3 Dices

Dices. Quādāmerita Christi potuerunt in illo signo praeunderi, cum non potuerint in eo signo prenderi actiones, & passiones, quas habuit in mortali corpore? De hac re sepe dictum est in superioribus, quidam sentiant fuisse merita Christi in communis, seu formaliter, non in particulari, seu materialiter, prout per tales aquas exercentur. Sed quia non recte attribuitur DEO hic modus confuse cognitionis, melius dicitur, in eo signo fuisse praevia merita per actum amoris Dei & proximi, qui non dependet à corpore passibili.

Ad secundam difficultatem eadem responsio adhibenda est, concedendum est enim illatam, quod in ea inseritur, imo ex illo sumitur prædictorum confirmatio. Eadem namque est proportionalis ratio dilectionis & efficacis seu beneplaciti electorum, & dilectionis sufficientis seu antecedentis ceterorum, sicut ergo Christus meruit prædestinatis electionem, ita ceteris meruit eum amorem seu simplicem voluntatem, qua Deus, quantum in ipso est, vult eorum salvare. Unde, sicut propter Christum voluit Deus dare electis omnia media certa & efficacia, quibus salvantur, ita ceteris voluit etiam propter Christum dare sufficientia media, quibus salvari possunt. Christi ergo meritum non tam est medium sufficiente ex se ad salutem reproborum, quam causa omnium mediorum sufficientium, quae reprobo tribuntur: & respectu diuine voluntatis, est ratio seu motuum inclinans eam, ad illam voluntatem. Vel potest meritum Christi dupliziter considerari, primo secundum se & absolute, prout est quædam perfectio moralis Christo conueniens, tum ex dignitate sua, tum ex præordinatione diuina, vt ex se sit sufficiens ad obtinendum à Deo quodlibet supernaturale bonum gratia & similitudine, & istam Dei benevolentiam impetrandum: & vt sic negatur esse medium, formaliter loquendo, sed obiectum per se amatum, seu coamatum ipsi Christo, vt viuens ac primæ causæ in genere meriti. Secundo potest Christi meritum considerari, vt peculiari aliquo modo ordinatum, & quasi applicatum ad salutem hominum sufficienter operadum, & vt sic potest dici medium, tamē, quia hæc ratio supponit priorem, ideo difficultas tacta non procedit.

Ad tertiam difficultatem concedo, omnem diuinam voluntatem, qua ordinauit homines in supernaturalem beatitudinem, fuisse in Christi merito fundatam, hæc enim voluntas non est nisi vel electio efficax prædestinatorum, vel voluntas accedens erga exterorū, utraque autem fuit ex Christi meritis, vt ostendit. Idemque consequenter fatendum est de voluntate reparandi homines lapsos, hæc enim voluntas comparatur ad priorem, vt voluntas cuiusdam particularis medijs, ad voluntatem finis, & ideo multo magis supponit meritum Christi præsumum, vt rationem & motuum viuens ac beneficiendi, & benevolenti hominibus. Neq; contra hoc urgent testimonia adducta in confirmatione alterius sententia. Nam testimonia sacra Scripturæ, vel solum probant, voluntatem redimendū genus humanum respectu hominum redimendorum fuisse ex sola misericordia, quod verū est, etiam respectu Christi aliquam habuerit rationem iustitiae. Vel probant primam originem huius beneficij fuisse Dei charitatem, qua voluit unigenitum suum dare, vt in natura assumpta esset caput ac princeps rerum omnium, ex hoc enim beneficio cetera omnia manant, quatenus ad supernaturalem ordinem gratia aliquo modo spectant. Et hoc posteriori modo potest etiam intelligi testimonium Augustini, quoniam in eo loco solum intendit docere, Deum ita odisse in nobis culpam, ut ramen diligit naturam, ideoque eam dilectionem, quam nobis exhibet, cum culpam remittit, supponere aliam priorem, quoniam dat esse nostramque diligit naturam. Ad rationem vero il-

lins sententia dicendum est, nos supponere, Christum esse prædestinatum per se primo, & ante omnes & in omni genere primatum in diuina mente a voluntate habuisse, atque ita sine inconvenientiā potuisse, vt ipsam ordinatio redemptoris nostra in eiusdem Christi meritis fundamentum habuerit.

Potest autem hoc loco, ut res tota melius explicetur, solvaturq; facilius difficultas in illa ultima ratione tacta, applicari distinctio in præcedentibus conclusiōibus infinita. Nam remedium & medicina peccati hominum, duplice potest considerari: uno modo in generis & absolute, ali modo in particulari, & secundum eum peculiarem modum quoā B Deo ordinatum est, comparando illum ad infinitos alios modos, quibus posse Deus homines redimere. Quamvis igitur meritum Christi præsumum, exesse fuerit sufficiens ratio ad inclinandam diuinam voluntatem, vt veller hominibus remedium ac medium peccati tribuere, & ex se fuerit etiam sufficiens medium ad quodlibet remedium, quantumvis perfectum, & excellens obtinendū tamen, quod præquo illo Christi merito, Deus hoc remedium p̄ alij elegerit, & quod hoc remedium p̄ Christum exhibet dum fuerit, per tales Christi passiones, & per illum modum, quem ipse sua mirabilis sapientia præfiniuit, hoc non fuit ex Christi meritis, sed ex sola diuina voluntate, quia non fuit admirabile inventum humano ingenio, aut voluntate Christi humana excogitatum, aut dispositum, sed fuit diuinus invenit, & intuitu meritorum Christi dispositum. Atq; hæc ratione speciali iure tribuitur misericordia diuinæ, as beneplacito Patris, quod Christum nobis dederit, non solum in caput, & principem, sed etiam in Redemptorem: & similiter in illius admirabilem filium, & voluntatem referendum est; quod ordinauerit, vt Christus in corpore passibiliterem, & p̄ passionem homines redimeret, hæc enim non sunt per Christi meritos, aut humanam voluntatem definita, sed per voluntatem Patris, licet non absque intuitu meritorum Christi, & ad ostensionem dignitatis perfectæ, quæ in illis virtute continetur, iuxta illud ac Rom. 3. Quem propositus Deus propriatorem per fidem in sanguine ipsius ad ostensionem iustitiae, & iusta. Recepte enim intelligi potest non solum effectum remissionis peccatorum per Christum, sed etiam propositum ipsum dandi nobis tam proprietatem fuisse ad ostensionem iustitiae, tam in remedio proprio ac definito, quam in ratione, & motu proponendi illud: & hæc tamen delectio.

Vltimo tamen dicendum est, etiam esse Christum Causam meritorum nostrarū prædestinationis. Hec ita ex multis colliguntur ex citato loco Pauli ad Ephes. 1. Prædestina- rationem nostram per Iesum Christum. Illa enim particulariter per causam, ita p̄ sibi p̄missam meritorum designat, vt declaratum est, & col. finians. ligitur satis ex Concil. Trident. sess. 6. cap. 3. 4. 5. & 6. Epist. 1. Loquitur autem Paulus de tota prædestinatione, eo enim modo tribuit prædestinationem meritis Christi, quo tribui non potest meritus ipius prædestinationis potest autem prædestinatus mereri vnuo vel alterum effectum prædestinationis fuisse. Christo ergo non tribuitur meritus prædestinationis propter vnuum vel alium effectum, sed propter totam prædestinationem: & ideo addit Paulus hanc prædestinationem factam esse secundum consilium voluntatis Dei. Quod propriè de integra prædestinatione dicitur, nec Paulus vnuum vsus est voce prædestinationis Rom. 8. in alia significante: quin potius ad Rom. 8 distinguit prædestinationem à singulis effectibus eius; quæ expeditio est confessane. Augustino locis supra citatis, & alijs expositoriis. Ratione probatur ex dictis, quia Christus meruit dilectionis & efficacem prædestinationis, sed tota prædestinatione corū ex hac dilectione nascitur, ergo meruit etiā prædestinationis. Secundum

Disput. XLII.

Sectio I.

855

Obiectio. Secundo, quia Christus meruit omnes effectus gratiae, qui ex particulari Dei prouidentia sunt circa praedestinatum, sed qui haec omnia meretur, meretur totam praedestinationem, & si aliquis posset sibi haec omnia mereri, mereretur praedestinationem suam, ergo.

Reponsio. Sed contra, quia Christus non meruit praedestinatis omnia media, per quae consequuntur suam salutem, quia non meruit incarnationem, quae est positissimum medium, sed mereti praedestinationem, est mereri alicui omnia media sua salutis. Et confirmatur, quia multa bona naturalia, quae natus ad salutem conferunt, sunt effectus praedestinationis, ut nasci hoc tempore, hocolo, ex his parentibus, cum hac complexione: sed haec non oriuntur ex Christi meritis, sed ex ipsa dispositione, & naturali cursu viviueri, ergo. Respondeatur ad argumentum, incarnationem potius dici causam salutis praedestinatio, quam proprie medium, quia incarnationis non est amata seu electa ex intentione efficaciter dandi vitam eternam praedestinato, sed per se fuit primario armata. Et quamvis deus, vel incarnationem, vel passionem, esse ordinatam ex intentione generali salvandi genuit humanum, non autem ex particulari dilectione praedestinatorum, media autem praedestinationis dicuntur, qua ex hac dilectione procedunt. Quocirca illud argumentum solum cōsiderit, Christum non meruisse nobis omnes causas nostras salutis, neque omnem supernaturalem prouidentiam gratiae: non inde tamen sit, non meruisse praedestinationem nostram, quia ad hoc satis est, mereri praedestinato omnem gratiam, quae illi confertur, & omnia media particularia, per quae generales cause vel remedium gratiae illi applicantur. Praedestinatio enim significat speciale ratione diuina prouidentia, per quam electus infallibiliter perducitur ad vitam eternam. Quapropter, qui negant, Christum esse causam nostrarum praedestinationis, solum quia non fuit causa sua incarnationis, non recte loquuntur, quamvis in solo modo loquendi a nobis differre videantur. Ad confirmationem reponetur, Christum Dominum etiam illa naturalia dona nobis meruisse, quae ad salutem eternam conferunt, quatenus ex speciali intentione & electione praedestinati conferuntur: sic enim possumus haec bona promereri, & imperare in Christo, & per Christum, ita etiam, cum sine merito vel oratione nostra dantur, possunt propter meritum Christi dari. Quis etiam neget, aut mori in talis tempore & loco, naturale esse, aut non se fieri propter Christi meritum, cum hos sepe ad donum perseverant pertineat? Licit ergo efficiuntur naturales ex dispositione causarum naturalium proveniant, tamen, si ad praedestinationem pertinent, illameris dispositio causarum, sicut sub praedestinationem cadit, ita & sub merito Christi.

DISPUTATIO XLII.

In duas Sectiones distributa.

Dic̄s, que Christus meruit Angelis.

N hac disputatione brevia quam in precedentibus agendum est, quia res est minus certa, & ideo vnicare fere sectio. examinabimus, an Christus meruerit angelis, & quid illis meruerit: nam haec duo vix possunt disputari: deinde tamen occasione hinc sumptuvidendum erit, an posuit Christus aliquo modo duci Redemptor angelorum, vel, quod idem est, an pro illis satisfecerit.

SECTIO I.

An Christus meruerit angelis omnia dona gratiae & glorie.

Prima sententia negat, Christum Dominum angelis aliquid meruisse, praesertim gratiam & glo-

riam. Ita videtur sententia Bonavent. in 3. d. 13. artic. 2. Palud. q. 3. dum negat, Christum influere gratiam in Angelos, Paludan. quæst. 1. artic. 3. Durand. q. 2. Ales. 3. p. Durand. quæst. 12. memb. 3. artic. 3. § 5. dum affirmant Christum habere influxum gloriae accidentalis, & aliquarum illuminationum in angelos: de alio vero influxu gratiae omnino tacerunt: D. Thom. etiam D. Thom.

hoc 3. p. quæst. 8. artic. 4. solum in communis dixit

Christum aliquid influere in homines, & angelos, & q. 59. art. 6. negat, Christum iudicaturum ange-

los quoad premium essentiae, sed tantum quoad

accidentale: quanquam hic locus parum vrgat, vt

pater ex ratione, quam ibi subiungit in corpore &

ad premium, scilicet, quia iudicium illud consum-

matum est ante incarnationem, & non est iterandum: vnde ad eundem modum loquitur de iudicij particularibus hominum, factis ante incarnationem,

velante diem iudicii, vt ibidem patet art. 4. ad 3. &

art. 5. ad 1. & 2. Expressius tamen in 3. dist. 13. quæst.

2. art. 2. hanc tenet sententiam, & quæst. 29. de verit.

artic. 4. ad 5. & art. 7. ad 5. & in eandem sententiam inclinat Dried. tract. 2. de captiuitate & redempt. ge.

Dried. ner. human. cap. 2. part. 3. art. 5. fol. 51. quamvis addat, Christum non meruisse gratiam angelis remu-

nendo ab illis peccatum. Et probatur primo, quia

Scriptura sacra nunquam dicit Christum venisse

propter angelos, vt ei gratiam, & gloriam meretur:

qui potius ipsemet Christus dicit, se reliquise

non agnita nouem oves, & venisse ad querendam

vnam oviem perditam Matth. 28. & Luc. 15 quibus

locis Ambros. Bda., Theophyl. & alii, & Luc. 15

Gregor. homil. 34. in Euangelio, exponunt de diuini

ambros. no Verbo, quod relectis in celo angelis, ad quæren-

dam humanam naturam lapsum descendit: non er-

Beda go venit ut angelis meretur, neq; vt eos ad suum

ouile aggregaret. Vnde Act. 4. de hominibus dicit

Petrus, & non de angelis, non esse sub celo aliud no-

men nobis datum, in quo oporteat nos alios fieri, 1. ad Ti-

mot. 4. dicit Paul. Christum esse salvatorem omni-

um hominum, maxime fidelium: de angelis vero

nihil dicit. Confirmatur exilio ad Hebr. 2.

Qui sanctificavit, & qui sanctificantur, ex viro omnes: proprius quam

causam non confunditur eos fratres vocare, & infra, Quia

ergo pueri communicaverunt carnis & sanguini, & ipsi simili-

ter participavit eisdem. Quibus verbis requirit Paulus inter sanctificantem & sanctificatos, vel origi-

nem ab eodem parente Adamo, vcl (quod idem est)

communicationem in eandem naturam, vt expo-

nit Adamus: & similiter inquit, ideo indumente no-

stram naturam, quia futurarius fratre eius, &

spirituales filii: hoc enim est quod ait, Quia pueri

communicaverunt carnis, & sanguini, &c. Vnde statim

subiungit, Nusquam angelos apprehendit, sed semet Abraha apprehendit. Ex quo testimonio ita concludi-

potest ratio, nam quis sanctificatur per merita Chri-

sti, sunt pueri, & frates Christi, & cōmunicant cum

illo in carne, & sanguine, vt Paulus dicit, sed angelii

non sunt hoc modo frates Christi, non enim ha-

bent carnem & sanguinem, neq; illis assimilatus est

Christus: ergo non sunt illius merito sanctificati, &

ira Chrysost. Theophyl. & alijibi per sanctificatos à

Christo solos homines intelligunt.

Secundo videtur colligi haec sententia ex modo loquendi Parrum, vbicunque enim explicant, quid proficerit angelis Christi aduentus, nihil aliud dicunt, nisi per Christum esse reparatas fedes angelorum, hominibus ad illas implendas assumptis, ex quo effectu magnum gaudium accidentarium ad

santos angelos redundauit, & nouam quandam,

& singulari amicitiam cum hominibus contra-

ixerunt. De merito autem gratiae, & gloria nihil o-

mimo dicunt, vt videtur licet in Chrysost. Theodo-

ret. & Theophyl. Anselm. Beda, & alij exponen-

tibus verba illa ad Ephes. 1. Inflaurare omnia in Chri-

sto, que in celis, & que in terris sunt, & illa ad Coloss. 1.

Ephes. 1. Colos. 1.

iii 4. In ipso